

ĐÀ NẰNG

Năm thứ 64 - Số 8668
Chỉ số: 2778 ISSN 1859 - 087X
Chủ Nhật 11-8-2024
(8 Tháng Bảy, Giáp Thìn)
www.baodanang.vn
www.baodanang.vn/english

CƠ QUAN CỦA ĐẢNG BỘ ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM TP. ĐÀ NẰNG-TIẾNG NÓI CỦA ĐẢNG BỘ, CHÍNH QUYỀN VÀ NHÂN DÂN ĐÀ NẰNG **cuối tuần**

Hương cây mùi lài

Gìn giữ vốn quý thiên nhiên ban tặng •

Đa dạng hệ sinh thái biển •

Phát triển bền vững cây thuốc quý •

Theo nhiều nguồn tài liệu thống kê, cây đảo chuông có mặt ở Bà Nà - Núi Chúa với mật độ cao gần 1.500m so với mực nước biển. Mỗi bông hoa có kích thước khoảng hơn 1cm, nở thành từng chùm với hai màu hồng nhạt và đỏ như chiếc chuông nhỏ treo lủng lẳng trên cành. Chính vẻ đẹp hiếm có này, vào năm 2006 và 2007, Ban Quản lý Khu du lịch Bà Nà - Suối Mơ cùng sự hỗ trợ của ông Antlone Eroute (vùng Nord Pas de Calais, Pháp) đã thực hiện dự án nghiên cứu quy hoạch phát triển và trồng thử nghiệm vườn cây đảo chuông để bảo tồn và phát triển nguồn gen quý hiếm này. Thời gian gần đây, Trung tâm Công nghệ sinh học Đà Nẵng thực hiện bảo tồn bằng cách nhân giống theo phương pháp nuôi cấy mô và bảo tồn chuyên vi. Ảnh: NGUYỄN TRÌNH

Những quyết sách ấm lòng dân

HÀM CHÂU

Ngày 30-7, kỳ họp thứ 19 HĐND thành phố khóa X thông qua Nghị quyết về việc hỗ trợ học phí đối với trẻ em mầm non, học sinh phổ thông, học sinh tại các cơ sở giáo dục nghề nghiệp năm học 2024-2025 trên địa bàn Đà Nẵng. Dự kiến tổng kinh phí hỗ trợ khoảng 108,196 tỷ đồng, trong đó dự kiến kinh phí hỗ trợ đối với trẻ mầm non và học sinh các trường phổ thông công lập (đã trừ các đối tượng được miễn học phí theo chính sách của Trung ương và thành phố) khoảng 78,134 tỷ đồng. Đây là năm thứ 4 liên tiếp Đà Nẵng chi ngân sách miễn học phí cho học sinh.

Trong những ngày cận kề năm học mới, thông tin này giúp nhiều phụ huynh vui bớt nỗi lo khi chuẩn bị đưa con đến trường, nhất là các hộ gia đình khó khăn. Quyết sách này không chỉ giảm bớt gánh nặng tài chính cho học sinh và phụ huynh, bảo đảm an sinh xã hội mà còn tạo bước đột phá trong việc gắn kết sức mạnh của cả hệ thống chính trị trong việc tạo ra cơ hội giáo dục bình đẳng, góp phần thúc đẩy tăng trưởng kinh tế. Chủ tịch Hồ Chí Minh từng nói: "Tôi chỉ có một sự ham muốn, ham muốn tột bậc, là làm sao cho nước ta được hoàn toàn độc lập, dân ta được hoàn toàn tự do, đồng bào ai cũng có cơm ăn, áo mặc, ai cũng được học hành". Mong ước này của Người đã và đang được cụ thể hóa bằng các quyết sách như trên.

Có thể thấy, nhiều năm qua, Đảng bộ và chính quyền thành phố luôn quan tâm đến những người yếu thế cũng như tạo ra tính công bằng xã hội. Bên cạnh nghị quyết về hỗ trợ học phí, kỳ họp thứ

Miễn học phí cho toàn bộ học sinh tạo sự phấn khởi cho phụ huynh, học sinh. TRONG ẢNH: Học sinh lớp 2/2 Trường Tiểu học Lý Tự Trọng trong một giờ học thủ công (năm học 2023-2024). Ảnh: M.T

19 HĐND thành phố khóa X còn thông qua nghị quyết về chủ trương hỗ trợ chi phí mua điện thoại thông minh cho hộ nghèo, cận nghèo khi Trung ương thí điểm triển khai tắt sóng 2G tại Đà Nẵng. Theo đó, thành phố sẽ hỗ trợ 1.800 hộ gia đình (2.010 hộ khác được doanh nghiệp hỗ trợ) chưa có điện thoại thông minh để bảo đảm thông tin liên lạc với mức hỗ trợ tối đa mỗi hộ 2 triệu đồng/thiết bị. Đối tượng hỗ trợ là hộ gia đình nghèo, hộ cận nghèo chuẩn thành phố mà tất cả thành viên trong hộ đều chưa có điện thoại thông minh, mỗi hộ gia đình chỉ hỗ trợ tối đa một lần.

Điều này cho thấy sự quan tâm chu đáo của chính quyền thành phố đến mọi mặt đời sống của người dân, góp phần thực hiện chủ trương "không để ai bị bỏ lại phía sau". Trong câu chuyện chuyển đổi số, rõ ràng, những người có hoàn cảnh

khó khăn sẽ khó bắt kịp nhịp bởi sự hạn chế về thiết bị cũng như công nghệ. Do đó, hỗ trợ chi phí mua điện thoại thông minh là việc làm vô cùng ý nghĩa và hết sức nhân văn nhằm hỗ trợ các hộ nghèo, cận nghèo có điều kiện tiếp cận với xu thế phát triển của khoa học, công nghệ. Quyết sách này không chỉ giảm thiểu khoảng cách giàu nghèo, góp phần giảm nghèo đa chiều, bao trùm, bền vững, đảm bảo an sinh xã hội mà còn tạo niềm tin cũng như động lực cho người dân ổn định cuộc sống, phát triển kinh tế.

Những năm gần đây, Đà Nẵng là điểm sáng trong việc cung cấp dịch vụ công trực tuyến với nhiều thành tích nổi bật. Tính đến đầu năm 2024, thành phố có 13 năm liên tiếp đứng đầu về Chỉ số sẵn sàng ứng dụng và phát triển công nghệ thông tin (Vietnam ICT Index), 4 năm nhận giải thưởng Chuyển đổi số Việt Nam do Hội

Truyền thông số Việt Nam tổ chức. Báo cáo tại hội nghị trực tuyến về chuyển đổi số do Thủ tướng Chính phủ Phạm Minh Chính chủ trì mới đây, Chủ tịch UBND thành phố Lê Trung Chinh cho biết, đến tháng 7-2024, có 97% thủ tục hành chính của thành phố được triển khai dưới dạng dịch vụ công trực tuyến toàn trình (gấp 2 so với trung bình toàn quốc); tỷ lệ nộp hồ sơ trực tuyến là 90%, trong đó tỷ lệ hồ sơ trực tuyến toàn trình đạt 66%, tăng 46% so với cuối năm 2023 (gần gấp 4 lần tỷ lệ trung bình của các địa phương toàn quốc là 17%)...

Để đạt được những con số ấn tượng này, bên cạnh việc đầu tư trang thiết bị, hạ tầng công nghệ thông tin, xây dựng hệ thống phần mềm đồng bộ, hiện đại hay triển khai áp dụng các mô hình, cách làm sáng tạo..., thành phố đặc biệt chú trọng yếu tố con người. Để chuyển đổi số đến "từng ngõ, từng nhà, từng người", để mỗi người dân đều thuận lợi tiếp cận với khái niệm "chính quyền điện tử", "chuyển đổi số" và rành rẽ với các thao tác kỹ thuật số..., chính quyền thành phố triển khai đồng bộ nhiều giải pháp hữu hiệu. Và nghị quyết về chủ trương hỗ trợ chi phí mua điện thoại thông minh chính là một trong những điểm sáng trong hành trình thúc đẩy mạnh mẽ chuyển đổi số toàn dân, toàn diện.

Luôn quan tâm dân, hiểu rõ nguyện vọng của dân và có các quyết sách sát thực tế, ấm lòng dân, đó là tôn chỉ các cấp lãnh đạo thành phố luôn đau đáu trong nhiều năm qua. Và quả ngọt của sự gắn bó mật thiết với nhân dân, vì dân ấy đã được minh chứng bằng những con số cụ thể, bằng thực tiễn trong thời gian qua.

H.C

🔄 Nghị

"Ghế nóng" và những cuộc thi tuyển chức danh lãnh đạo

NGUYỄN TRI THỨC

Thi tuyển chức danh lãnh đạo không phải là chuyện mới, cả ở trong nước cũng như trên thế giới. Thi tuyển để ngồi vào "ghế nóng" cũng không hề xa lạ. Tất nhiên, mức độ "nóng" của chiếc ghế quyền lực ấy đến đâu mới là vấn đề đáng quan tâm. Mới đây, tại hội nghị tổng kết đề án thí điểm thi tuyển chức danh lãnh đạo, quản lý cấp phòng và tương đương tại Thành phố Hồ Chí Minh, các thí sinh trúng tuyển đã có những chia sẻ về kinh nghiệm, bài học và trải nghiệm với cương vị là những người đầu tiên giữ các vị trí lãnh đạo thông qua thi tuyển. Thông tin đáng chú ý liên quan đến ông Lê Anh Tuấn, Giám đốc Bệnh viện Mắt Thành phố Hồ Chí Minh. Ông Tuấn cho biết, cách đây 14 tháng, ông cùng 26 đồng nghiệp khác là giám đốc, phó giám đốc được quy hoạch chức danh giám đốc các bệnh viện tại thành phố được Sở Y tế mời lên để thông tin kế hoạch thí điểm thi tuyển chức danh Giám đốc Bệnh viện Mắt. "Thật lòng, nhiều bạn bè, người thân khi biết tin

đã ngăn cản vì cho rằng vị trí giám đốc Bệnh viện Mắt là một ghế nóng. An toàn nhất là cứ tiếp tục làm việc tại Bệnh viện Ung bướu để hơn một năm nữa sẽ có nhiều cơ hội được bổ nhiệm làm giám đốc, đúng với sở trường và nguyện vọng", ông Tuấn kể. Thế nhưng, ông Tuấn đã không lựa chọn sự an toàn, nhất là trước những thông tin mà Sở Y tế Thành phố Hồ Chí Minh chia sẻ về những khó khăn của Bệnh viện Mắt, rất cần sự cống hiến, dấn thân của đội ngũ cán bộ thuộc diện quy hoạch. Ông Tuấn tự nguyện đăng ký tham gia kỳ thi và trúng tuyển. Khi nhận nhiệm vụ mới, nắm bắt tâm tư, nguyện vọng, thực trạng đang diễn ra với khá nhiều thách thức, ông Tuấn bàn bạc để rồi đi đến thống nhất với Đảng ủy, Ban Giám đốc Bệnh viện về một quy chế làm việc mới, dân chủ, công khai, minh bạch.

Không riêng gì Thành phố Hồ Chí Minh tổ chức thi tuyển các chức danh lãnh đạo, quản lý, nhiều cơ quan Trung ương, các địa phương khác trên cả nước cũng đã, đang và sẽ tiến hành công việc này, thay vì việc bổ nhiệm,

để bắt quen thuộc. Ví như Hà Nội thí điểm thi tuyển chức danh lãnh đạo, quản lý cấp phòng thuộc sở, ban, ngành; UBND quận, huyện, thị xã và đơn vị sự nghiệp công lập thuộc UBND thành phố, thực hiện từ ngày 1-6-2023 đến ngày 31-12-2024. Tại Thành phố Hồ Chí Minh, từ thực tiễn tổ chức thí điểm thi tuyển theo đề án thí điểm thi tuyển chức danh lãnh đạo, quản lý cấp phòng và tương đương năm 2022, Chủ tịch UBND Phan Văn Mãi cho rằng, trong công tác cán bộ, việc thi tuyển đã thể hiện sự linh hoạt, do đó cần nghiên cứu để lựa chọn được cán bộ phù hợp. Ông Mãi khẳng định, thành phố sẽ tiếp tục thí điểm và mở rộng thí điểm thi tuyển lãnh đạo cấp phòng, đồng thời mở rộng thi tuyển chức danh lãnh đạo cấp sở, cấp huyện trong năm 2024.

Có thể khẳng định rằng, việc thi tuyển chức danh lãnh đạo, quản lý là một chủ trương tốt, thực sự tạo ra sân chơi công bằng để phát hiện, thu hút, trọng dụng những người có đức, có tài, đáp ứng tốt yêu cầu của công cuộc đổi mới ở các đơn vị, địa phương. Tuy nhiên, tại hội nghị trực

tuyến toàn quốc sơ kết 3 năm thực hiện đề án Thí điểm đổi mới cách tuyển chọn lãnh đạo, quản lý cấp vụ, cấp sở, cấp phòng, tổ chức ngày 27-4-2020, ban tổ chức cho biết, đề án được thực hiện thí điểm đối với 14 cơ quan Trung ương và 22 tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương. Bên cạnh những kết quả đạt được, quá trình thực hiện đề án còn tồn tại một số hạn chế, việc chuẩn bị và chỉ đạo nội dung thi tuyển chưa đầy đủ và có những điểm chưa cụ thể, rõ ràng, sự phối hợp hoạt động giữa các cơ quan được giao nhiệm vụ chỉ đạo triển khai thực hiện đề án có lúc chưa chặt chẽ; nhiều cơ quan, đơn vị được chọn thí điểm còn lúng túng trong triển khai thực hiện, thời gian thực hiện kéo dài...

Hơn 4 năm đã trôi qua, quá trình thực hiện đề án chắc chắn có sự đổi thay khác biệt. Như với Thành phố Hồ Chí Minh vừa tổng kết hôm 6-8, rằng việc thi tuyển chức danh lãnh đạo, quản lý cấp phòng và tương đương đã tạo sự thay đổi lớn về nhận thức, tạo môi trường cạnh tranh lành mạnh, giúp phát hiện, thu hút, lựa

chọn người thực sự có năng lực phù hợp; có phẩm chất chính trị, đạo đức; góp phần thực hiện tốt quy định về việc kiểm soát quyền lực trong công tác cán bộ. Đồng thời, việc đổi mới cách tuyển chọn lãnh đạo, quản lý các cấp đã khắc phục tâm lý ngại khó khăn, thiếu chủ động, cục bộ, khép kín trong công tác đề bạt, bổ nhiệm cán bộ.

Và việc mở rộng thi tuyển cán bộ lãnh đạo, quản lý sẽ không chỉ diễn ra ở Thành phố Hồ Chí Minh chắc chắn tạo cơ hội lớn hơn cho nhiều người đủ tiêu chuẩn tham gia. Và như thế, những cuộc thi công khai, minh bạch, song phẳng để chọn lãnh đạo, quản lý sẽ ngày càng thực chất, hiệu quả hơn, kể cả với những chiếc "ghế nóng" đầy khó khăn, gian truân, thách thức sự dấn thân, thoát khỏi cái vỏ bọc an toàn của những ứng viên giàu khát vọng, hội đủ bản lĩnh, trí tuệ, tinh thần vượt bão giông, chiến thắng chính bản thân mình, vì sự đoàn kết, phát triển của tập thể, bất kể ở địa phương hay cơ quan Trung ương.

N.T.T

HƯƠNG CÂY MÙI LÁ

THỰC NHÂN

Cây không chỉ mang lại "lợi ích mười năm" mà còn là chỉ số làm nên nội tâm của nơi ta ở, kỷ niệm của tâm hồn. Một thành phố đẹp là một thành phố nhiều cây, chẳng thế mà thế giới quy định tỷ lệ cây xanh trên đầu người là một trong những tiêu chí làm nên mức độ văn minh của phố.

Suối Lương - Nơi chốn bình yên

Suối nhưng vì mùa hè nên nước chỉ rỉ ra như lời tâm sự của kẻ bất đắc chí, mấy con cá lia thia tung tăng như đùa mây, giỡn nước. Mấy lần được đến khu rừng rất đẹp này, lần nào tôi cũng ngạc nhiên. Thanh bình và rất nhiều hương cây mùi lá, chỉ 30 phút mà từ chật chội, ồn ào phố thị tôi được mơn man trong mát lành của rừng tháng Bảy, của tiếng ve như nạm vào tai mình cái âm thanh tuổi thơ một thuở.

Suối Lương, một rẻo nhỏ dưới chân Hải Vân, phía trên là đường vào con đường hầm dài và hoành tráng nhất nước, nếu đi thẳng theo quốc lộ thì sẽ lên đèo Hải Vân, một thiên hạ đệ nhất hùng quan. Người Quảng kể cũng lạ, cái ngã ba tí dưới phố, một hướng cách Huế cả trăm cây số, một hướng vào Nam và một hướng ra biển, vậy mà vẫn hồn nhiên đặt tên là "Ngã ba Huế". Có lẽ do Huế ngày trước có gần 150 năm là thủ đô, là chốn kinh kỳ của đất nước, cái oai của nó quá lớn mà hút hết mọi suy nghĩ, và định vị tất cả các hướng đi?, hay nơi xa xôi ấy ươm mộng công danh khiến bao chàng trai xứ này "Học trò trong Quảng ra thi"?

Là một góc sót của cả khu rừng phía Tây thành phố, chứ không phải một "khu" nào đó mà bây giờ Suối Lương đã thấp thoáng những resorts mà các bãi biển thành phố này đã san sát. Chỗ tôi đến may mắn còn những hoang sơ, vẫn mênh mông lá trong nắng ban mai, những lối mòn như ngập ngừng trước những bàn chân lạ. Im lặng rất đầy trong ý nghĩ mình được quay về một nơi chốn bình yên, nơi bàn chân của mình tìm thấy sự giàu có tâm hồn khi được thả mình trên cỏ. Không biết những người làm quy hoạch có hình dung trăm năm nữa thành phố sẽ còn giữ được những nguyên sơ? Thấy những công trình đồ sộ phía ngã ba rẽ vào Suối Lương tôi cảm thấy mơ hồ một sự cảm cụ bất lực. Một trong những vấn đề lớn nhất của thành phố hiện nay là quy hoạch không gian không quy hoạch. Giữ cho được những cánh rừng không chỉ làm lá phổi bình thường, hơn thế đó là sự giữ gìn nơi neo đậu tâm tưởng con người.

Chưa đủ sức trở mình để thành những khu nghỉ dưỡng 5 sao lộng lầy, trừ mấy cái biển tên có vẻ Tây còn lại là một không gian chất phác, hiền lành. Cái chông, bếp củi cháy rừng rực, bàn uống nước dưới một cái chòi lộng gió. Đơn giản nhưng đủ tinh tế để thấy sự tưởng tượng của bàn tay sắp đặt. Mấy anh em tụi tôi nói và nghe những điều cũng đơn giản, vui như những chén rượu người quê mời đám giỗ.

Cây không chỉ mang lại "lợi ích mười năm" mà còn là chỉ số làm nên nội tâm của nơi ta ở, kỷ niệm của tâm hồn.
TRONG ẢNH: Lễ hội nước mực đồng. Ảnh: HUYNH VĂN TRUYỀN

Xin cảnh chút lá, xin bếp chút hồng

Chúng tôi tuổi xấp xỉ bằng nhau, ai cũng mấp mé cái từ ngại nói "cổ lai hy". Mỗi người mỗi việc, có người hanh thông sự nghiệp, có người nhàn nhã, lâu lâu tìm cách gặp nhau, thường thì đến nhà, nếu thuận thì ra ngoài một quán nhỏ nào đó, còn sang hơn được một nơi như dưới tán rừng này thì xem như đại yến. Dưới kia ồn ào phố thị nên rất bằng lòng được đến nơi đây mà xin cảnh chút lá, xin cái bếp chụm củi kia chút hồng hào để nhớ thời nổi cơm nấu trấu. Uống rượu dưới mái nhà tranh càng ngon khi lòng đã hợp, câu thơ thất thập của Đỗ Phủ quá nổi tiếng, hầu như ai cũng thuộc, nhưng ít ai được đọc hết cả bài, nhất là câu trước: "Tữu trái tâm thường hành xứ hữu/ Nhân sinh thất thập cổ lai hy" ("Nợ tiền mua rượu đâu không thể/ Sống bảy mươi năm có mấy người").

Hóa ra chuyện uống rượu ký nợ đã có cách đây cả ngàn năm cũng đầy ra đó. Tôi một lần đến Thảo đường, nơi có ngôi nhà tranh được phục dựng như xưa và khu vườn rất đẹp nay thành khu lưu niệm họ Đỗ ở Tú Xuyên. Nhìn những hàng tre ngăn nắp, ngôi nhà tranh năm gian mà nhớ cái mơ ước người xưa mong làm được ngôi nhà ngàn gian để đủ chứa những cảnh đời nghèo khó. Hơn ngàn năm rồi, ước mơ ấy càng trở nên xa lắc. Người nghèo bao giờ cũng nhiều hơn người giàu, người thật sự có đủ niềm vui ở đời vốn hiếm. Thế gian tôn Đỗ Phủ lên hàng thi thánh,

nhưng giấc mơ làm đủ nhà cho ngàn dân cơ nhỡ vẫn là giấc mơ. Chi lòng tốt thôi khó mà làm ra của cải.

Khi có tuổi mà có cây cối quanh nhà là một hạnh phúc lớn. "Hữu" (nghỉ hưu) trong chữ Hán là chữ nhân gắn với chữ mộc. Nghỉ hưu là về với cây, cây là chỗ dựa bình yên sau những bước bộn rộn cuộc đời. Về hưu mà có một ô vườn, có đất chăm cây, có chút bận rộn sớm chiều với lá là một niềm vui thanh tao. Cũng có thể đến một tuổi nào đó, việc nghe và nói sẽ ít đi, cảm nhận về lẽ đúng sai cuộc đời không chi bằng ngắm cây mỗi ngày mà đo đếm sự bằng lòng cuộc sống.

Một số thành phố lớn ngoài biểu trưng chung, họ chọn một loại lá, loại chim như là thứ tiêu biểu nói lên niềm tự hào về sự ứng xử với thiên nhiên, là đối tượng để mọi người chăm sóc giữ gìn. May mắn cho thành phố hiện có hai khu rừng lớn, phía tây có Bà Nà và Suối Lương, đông có Sơn Trà. Nếu chọn một loại lá, một loài chim tiêu biểu cho thành phố bên sông Hàn này chắc không phải là việc khó để có sự đồng thuận. Vấn đề không phải là lá và con, mà cái chính là ý thức giữ gìn những khu rừng vốn không lớn của Đà Nẵng. Hà Nội có những phố cây sum suê như rừng, giữa phố hội mà rất nhiều chim và sóc chuyên trở thành nỗi nhớ, còn Thành phố Hồ Chí Minh thì những hàng me như lời thì thầm của bao lứa đôi...

Giữ gìn nội tâm cho phố

Thiên nhiên vốn nhân hậu, thiên tai

Không biết những người làm quy hoạch có hình dung trăm năm nữa thành phố sẽ còn giữ được những nguyên sơ? Thấy những công trình đồ sộ phía ngã ba rẽ vào Suối Lương tôi cảm thấy mơ hồ một sự cảm cụ bất lực. Một trong những vấn đề lớn nhất của thành phố hiện nay là quy hoạch không gian không quy hoạch. Giữ cho được những cánh rừng không chỉ làm lá phổi bình thường, hơn thế đó là sự giữ gìn nơi neo đậu tâm tưởng con người.

chính là cách thiên nhiên đáp trả thái độ ứng xử của con người với môi trường sinh thái. Ý thức bảo vệ rừng phải trở thành lòng yêu thích cây mới là sự đáng quý. Hiện nay mỗi cây, kể cả cây trong rừng đều được đánh số, làm lý lịch và số hóa, những nỗ lực để giữ cây bình yên, phát triển trở thành nhiệm vụ. Giữ gìn cây cũng chính là giữ gìn một phần nội tâm con người. Do thời tiết và điều kiện thổ nhưỡng nên cây xứ này cũng bao vất vả, nhọc nhằn. Có năm sau một trận bão lớn, trong các sự hỗ trợ có cả đoàn xe từ một thành phố lớn ra Đà Nẵng để dọn những mành mông cây đổ khắp các con đường. Có người tính, cứ mỗi mười năm, cái chu kỳ đủ cho một thân cây cứng cáp thì lại phải hứng một trận bão lớn.

Rồi đây cuộc sống sẽ phát triển, những tiện nghi văn minh sẽ giúp ta thỏa mãn nhu cầu hưởng thụ, điều này ai cũng mong và cũng là nhiệm vụ tập trung của thành phố. Nhưng sẽ phiền diện nếu chỉ lo phần xác mà thiếu đi những "đậm đà bản sắc dân tộc". Có một tiểu thuyết của một văn hào Nhật Bản, mô tả một người đàn ông luống tuổi, bắt chuyến tàu nhanh cuối cùng trong ngày để đến một khu rừng, nơi đó có một ngôi chùa với những con đường nhỏ đầy rêu xanh đầm sương, với sự trầm mặc của tầng tầng lá thức trong đêm... để làm một việc duy nhất mà ông đã làm nhiều năm nay: đón nghe tiếng chuông chùa vọng lên giữa thình không đêm giao thừa. Ông chỉ ngồi yên lặng chờ cái âm thanh gọi lòng mình trong giây phút giao thừa ấy, rồi ra về. Lòng thanh thản khi cảm được cái mùi thơm nhẹ của một loài hoa xa xôi nào đó, cái ẩm mốc oai nồng của rêu thêm đá, và đợi nghe tiếng chim hót đầu tiên của một ngày, một năm... Câu chuyện dĩ nhiên còn nhiều tình tiết, nhưng ý nghĩa sâu xa là trước những văn minh hiện đại hãy biết trân quý những bóng mát của cây trong rừng và trong lòng người. Tôi nghĩ đó là tiếng kêu tha thiết trước sự phát triển vật chất của những ai mong muốn tìm sự giàu có tâm hồn. Có lẽ vì vậy mà tác giả được trao giải Nobel văn chương.

Cây cao bóng cả là một ẩn dụ về tầm vóc nhân cách và sự nệu gương. Cây từ xưa là biểu tượng cho sự bình yên, thanh tao. Cây làm nên kỷ niệm, là sự gửi gắm triết lý nhân sinh. Ta nhớ ngôi nhà Đỗ Phủ vì nơi ấy tre như bàn tay ấm che lấy những con đường mà bất cứ ai cũng nhớ, dù rằng đường phố Tú Xuyên nhộn nhịp, sầm uất. Suối Lương, nơi còn cho tôi chút tuổi, và lá nên rừng để cho tôi trưa nay "Em nhìn lên hàng cây gió thổi/ Lá như môi thâm thì gọi anh về" (Tế Hanh), vàng mỗi chiếc lá là một vành môi của yêu thương và lòng trắc ẩn.

T.N

Gìn giữ vốn quý thiên nhiên ban tặng

ĐOÀN HẠO LƯƠNG

Đà Nẵng có hệ sinh thái tự nhiên đa dạng và phong phú như Khu bảo tồn thiên nhiên Bà Nà-Núi Chúa, Khu bảo tồn thiên nhiên Sơn Trà, Khu bảo vệ cảnh quan Nam Hải Vân... Trong đó có các loài, nguồn gen quý hiếm có giá trị kinh tế cao. Do đó, việc nâng cao hiệu quả công tác quản lý và nhận thức cộng đồng về đa dạng sinh học không chỉ góp phần bảo vệ môi trường của thành phố mà còn phục vụ phát triển kinh tế - xã hội theo hướng bền vững.

Tập trung nhiều loài động, thực vật quý hiếm

Trở lại khu rừng đặc dụng Bà Nà - Núi Chúa giữa mùa hè, màu xanh của cây cối làm lòng người dịu lại sau quãng đường dài leo dốc. Vẻ đẹp hoang sơ của Bà Nà - Núi Chúa càng trở nên quyến rũ với những sắc hoa đặc hữu. Ông Nguyễn Thành Tân, Giám đốc Ban quản lý rừng đặc dụng Bà Nà - Núi Chúa kể cho chúng tôi nghe về những loài hoa độc lạ và những cây dược liệu quý mà chỉ có những người làm công tác quản lý, bảo vệ rừng mới nhận biết. Đó là hoa đào chuông, lan hài đài cuộn, dó trầm, thất diệp nhất chi hoa (7 lá 1 hoa), hoàng đàn, vàng đắng, sâm nam, sâm dây... Theo nhiều nguồn tài liệu thống kê, cây đào chuông có mặt ở Bà Nà - Núi Chúa với mật độ cao gần 1.500m so với mực nước biển. Mỗi bông hoa có kích thước khoảng hơn 1cm, nở thành

Sơn Trà rực rỡ với nhiều loài hoa càng cuốn hút, gọi mời và quyến luyến bước chân những lữ khách đến Đà Nẵng. Ảnh: X.S

từng chùm với hai màu hồng nhạt và đỏ như chiếc chuông nhỏ treo lủng lẳng trên cành. Chính vẻ đẹp hiếm có này, vào năm 2006 và 2007, Ban Quản lý Khu du lịch Bà Nà - Suối Mơ cùng sự hỗ trợ của ông Antione Eroute (vùng Nord Pas de Clais, Pháp) đã thực hiện dự án nghiên cứu quy hoạch phát triển và trồng thử nghiệm vườn cây đào chuông để bảo tồn và phát triển nguồn gen quý hiếm này. Thời gian gần đây, Trung tâm Công nghệ sinh học Đà Nẵng thực hiện bảo tồn bằng cách nhân giống theo phương pháp nuôi cấy mô và bảo tồn chuyển vị.

"Hiện nay, hoa đào chuông vẫn được bảo tồn rất tốt, mức độ khai thác và xâm hại được hạn chế. Vừa rồi, chúng tôi phát hiện ở đỉnh núi Mang - đỉnh núi cao 1.700m nằm giữa ranh giới Đà Nẵng - Quảng Nam và Thừa Thiên

Huế có loài hoa đào chuông sinh sống. Chúng tôi cũng phát hiện thêm loài cây ngô đồng đỏ có hoa rất đẹp mọc tại khu rừng đặc dụng này. Đặc biệt, loài lan hài đài cuộn vừa được xác định nằm trong danh mục thông tin thuộc loại quý hiếm", ông Tân chia sẻ.

Bên cạnh đó, Khu Bảo tồn thiên nhiên Bà Nà - Núi Chúa còn có các loài động vật quý hiếm như voọc chà vá chân nâu, sơn dương, chồn bay, rái cá, gấu, trĩ sao... Hiện công tác bảo vệ rất tốt nên có khả năng tái sinh hơn trước.

Mùa hè đến, Khu Bảo tồn thiên nhiên Sơn Trà lại thu hút du khách với nhiều loài hoa bản địa có màu sắc đẹp như thàn mát, hoa chò, lim xet... Ông Ngô Trường Chinh, Hạt trưởng Hạt kiểm lâm liên quận Sơn Trà - Ngũ Hành Sơn cho biết, Khu Bảo tồn thiên nhiên Sơn Trà là nơi

giao lưu của hai luồng sinh vật Bắc-Nam nên tập trung nhiều loài động, thực vật quý hiếm. Qua quá trình điều tra, Khu bảo tồn thiên nhiên Sơn Trà vừa bổ sung thêm 302 loài thực vật và công bố 1 loài mới nâng tổng số loài thực vật hiện có lên 1.451 loài, trong đó có 166 loài nguy cấp, quý, hiếm, đặc hữu. Bên cạnh đó, khu bảo tồn còn có 531 loài động vật, trong đó có 58 loài nguy cấp, quý, hiếm, đặc hữu.

Các loài thú quay trở lại khi rừng ít tác động

Hiện Ban Quản lý rừng đặc dụng Bà Nà - Núi Chúa quản lý hơn 26.758ha trên địa bàn 3 xã gồm: Hòa Bắc, Hòa Ninh, Hòa Phú, trong đó giáp ranh với tỉnh Thừa Thiên Huế 50km và tỉnh Quảng Nam 30km. Đây là một trong những khu vực đa dạng sinh học cao do hội tụ các loài động thực vật ở phía Bắc và phía Nam. Để bảo đảm thực hiện tốt công tác bảo vệ, ban quản lý đã tổ chức 7 đơn vị cơ sở, trong đó có 6 trạm bảo vệ rừng và 1 trạm phát triển giống lâm nghiệp. Mỗi trạm có 6 người trực và đi tuần hằng tuần mỗi nhóm 3 người. Nhân viên bảo vệ rừng đi kiểm tra, tuần tra hầu hết đi bộ và mất từ 2-3 ngày ở lại qua đêm trong rừng. Do các trạm đều nằm ở ngoài khu bảo tồn nên phải gửi xe lương thực và dụng cụ sinh hoạt như chăn mền, thuốc men. Vì vậy, thời gian làm việc của họ gấp đôi thời gian quy định.

Song song với việc làm tốt công tác bảo vệ, thì công tác bảo tồn đa dạng sinh học cũng được thực hiện ngày càng tốt hơn. "Ban quản lý đã giao khoán cho hơn 280 hộ dân ở quanh khu bảo tồn thực hiện tuần tra bảo vệ rừng. Cùng với việc tạo sinh kế cho người dân góp phần giảm gây áp lực lớn vào rừng, việc bắt động vật cũng giảm xuống đáng kể. Hằng năm, ban quản lý tổ chức xây dựng phương án thu hái, gieo tạo các loài cây bản địa để trồng rừng, phục hồi các loại đất trống để thực hiện trồng rừng thay thế, xúc tiến tái sinh có bổ sung và cung cấp 100.000 cây/năm cho để án trồng 1 tỷ cây xanh

Phát triển bền vững cây thuốc quý

TIỂU YẾN

Dưới những cánh rừng nguyên sinh Bà Nà - Núi Chúa, Nam Hải Vân hay bán đảo Sơn Trà, các nhà nghiên cứu phát hiện có khoảng 1.117 loài cây có giá trị dược liệu, qua đó mở ra cơ hội cho việc nghiên cứu, bảo tồn và ứng dụng trong lĩnh vực y học, y học cổ truyền.

Nhiều loài cây có giá trị dược liệu

Tại khuôn viên Nhà điều dưỡng tình thương Suối Hoa ở xã Hòa Phú (huyện Hòa Vang) có loài cây thân gỗ mà cả lá, vỏ, thân, quả đều cho mùi thơm hệt tinh dầu sả nên được người dân gọi là cây sả rừng. Mãi thời gian gần đây, trong lần đến Hòa Phú công tác, lương y Phan Công Tuấn, Chủ tịch Hội Dược liệu thành phố Đà Nẵng mới đến đây lấy mẫu tra cứu và xác định đó là cây màng tang, tên khoa học Litsea cubeba, thuộc họ long não. Hoa của cây màng tang khá nhỏ, màu vàng nhạt, mọc thành chùm ở nách lá, quả mọng hình tròn, khi chín có màu đen và cho mùi thơm. Ông Tuấn cho biết, cây này mọc nhiều ở các tỉnh Quảng Nam, Quảng Ngãi, khu vực Tây Nguyên và miền núi phía Bắc. Theo Đông y, màng tang có tác dụng khu phong tán hàn, ôn trung hạ

Lương y Phan Công Tuấn, Chủ tịch Hội Dược liệu thành phố Đà Nẵng trong một chuyến tìm cây thuốc tại khu vực bán đảo Sơn Trà. Ảnh: NVCC

khí, trừ thấp giảm đau. Hầu hết các bộ phận của cây đều có giá trị dược liệu, như rễ dùng trị cảm mạo phong hàn, ói mửa, đau dạ dày do lạnh, đau trệ bụng dưới, hàn thấp uất trệ, tiểu đục. Quả trị đau đầu, ăn uống không tiêu, đau dạ dày, trong khi lá có thể trị u nhọt, viêm mủ da, trị rần cắn và phòng muỗi đốt... Nhờ công dụng trên, sách Nam dược thần hiệu của danh y Tuệ Tĩnh từng ghi nhận vị thuốc tât trùng già từ việc sử dụng hạt của cây màng tang.

Ngoài cây màng tang, lương y Huỳnh Sự, Chi

hội trưởng Chi hội Dược liệu Suối Hoa cho biết nhờ tích cực trồng, khai thác cây thuốc nam, nhiều năm qua Nhà điều dưỡng tình thương Suối Hoa duy trì tốt hoạt động chăm cứu, cấp thuốc nam miễn phí cho bệnh nhân nghèo và trẻ em khuyết tật. Trong khuôn viên nhà điều dưỡng luôn có những vị thuốc quen thuộc như me, mộc hương nam, cỏ mực, sa kê, bách giải, khổ qua, đinh lăng, đu đủ... Hằng năm từ tháng Giêng đến tháng Tư âm lịch, mọi người thay phiên nhau đi hái cây thuốc về sơ chế làm nguồn dự trữ. Điều khá

vui là không ít người bệnh khi quay lại nhà điều dưỡng thường mang theo những cây thuốc quý từ địa phương mình sinh sống để góp vào vườn thuốc nam.

Ông Sự đơn cử, cách đây vài năm, một bệnh nhân từ huyện Đông Giang (tỉnh Quảng Nam) đã mang đến một số cây mà dân địa phương gọi là "trám đất". Vì thấy cây lạ nên các thầy thuốc ở đây đã nhờ lương y Phan Công Tuấn tìm hiểu, định danh. Qua tra cứu, ông Tuấn trả lời rằng đó là cây hương lâu, hay còn gọi huệ rừng, thường mọc hoang trong rừng hay trong những trảng cỏ. Theo Đông y, hương lâu có vị cay, tính ấm, độc tính nhiều, nếu sử dụng đúng cách sẽ cho tác dụng khu phong, khử độc, sát trùng, tiêu thũng, tán ú, giảm đau và chỉ dùng đắp ngoài, tuyệt đối không được uống trong.

Theo nội dung sách Danh lục cây thuốc Đà Nẵng, nguồn cây thuốc ở Đà Nẵng có thể điều trị nhiều loại bệnh như cảm sốt, cảm lạnh, ra mủ hôi, nhức đầu, bệnh ngoài da, dị ứng, bại liệt, tim mạch, huyết áp, tiêu hóa, các bệnh về gan, mật, thận, tiết niệu, hô hấp..., bao gồm 50-80 loài/nhóm bệnh. Nhiều cây thuốc quý có chứa các hoạt chất phù hợp cho việc điều chế thuốc tân dược như cây vàng đắng chiết berberin, hoàng đằng chiết palmatine, mức hoa trắng chiết conessine điều trị bệnh nhiễm khuẩn đường tiêu hóa. Hay cây mài gừng, nân gừng, râu hùm, phá lùa có thể chiết diosgenin, một trong những thành phần tạo thuốc chống viêm, điều trị nội tiết tố.

Chú trọng "an ninh dược liệu"

Là địa phương có khoảng 1.117 loài cây có giá trị dược liệu nhưng mỗi năm tổng sản lượng cây thuốc tự nhiên được khai thác tại Đà Nẵng chỉ

Đa dạng hệ sinh thái biển

KHÁNH HÒA

Dưới mặt biển sâu là thế giới đầy màu sắc với hàng ngàn loài san hô và sinh vật biển sinh động. Những rạn san hô cứng phát triển qua hàng trăm năm, một vĩa có thể rộng 3-4m. San hô dưới biển giống như rừng nhiệt đới trên cạn, là nơi lưu trữ đa dạng sinh học, hỗ trợ cho nhiều loại cá và các sinh vật biển khác.

Cảnh quan đó sẽ khiến bạn không thể rời đi được, với những rạn san hô có màu sắc tuyệt đẹp tạo nên hình thù độc đáo, từ "rừng san hô" xanh mướt đến những "bức tường" san hô cao vút. Bên cạnh ngắm san hô, có thể ngắm nhìn những con cá đủ màu sắc và có cơ hội khám phá các loài sinh vật hiếm có.

Gìn giữ các rạn san hô

6 giờ sáng một ngày đầu tháng Tám, chúng tôi có mặt tại bãi biển Mân Thái (quận Sơn Trà), từng tốp người hăm hở kéo những chiếc SUP đủ màu sắc, vượt qua bãi cát mềm mịn dưới chân, tiến về phía vùng biển phía xa. Trong tốp người chèo SUP hôm đó, có nhóm tám 20 thợ lặn chuyên nghiệp, họ là những người có nhiều kinh nghiệm trong việc gìn giữ các rạn san hô ở vùng biển xung quanh bán đảo Sơn Trà. Sau khi di chuyển bằng ván chèo đến khu vực rạn san hô ở Hòn Súp, nhóm thợ lặn bắt đầu lặn tìm rác, tháo gỡ những đoạn dây lưới mắc quanh các rạn san hô rồi chuyển vào bờ để xử lý. Sau nhiều năm vệ sinh rác, tháo gỡ dây và lưới ma dính mắc vào rạn gây hư hỏng, đổ vỡ thì hiện nay các rạn san hô được phục hồi tốt, san hô sống khỏe màu sắc tươi đẹp.

Nói về công việc yêu thích này, anh Đào Đăng Công Trung, Giám đốc Công ty TNHH Thương mại - Du lịch Mân Thái, vui vẻ cho biết: "Dưới mặt biển sâu là một thế giới khác, đầy màu sắc với hàng ngàn loài san hô và sinh vật biển sinh động. Những rạn san hô cứng phát triển qua hàng trăm năm, một vĩa có thể rộng 3-4m. San hô dưới biển giống như rừng nhiệt đới trên cạn, là nơi lưu trữ đa dạng sinh học, hỗ trợ cho nhiều loại cá và các sinh vật biển khác. Cảnh quan đó sẽ khiến bạn không thể rời đi được, với những rạn san hô có màu sắc tuyệt đẹp tạo nên hình thù độc đáo, từ "rừng san hô" xanh mướt đến những "bức tường" san hô cao vút. Bên cạnh ngắm san hô, có thể ngắm nhìn những con cá đủ màu sắc và có cơ hội khám phá các loài sinh vật hiếm có".

Cùng với công việc gìn giữ các rạn san hô, nhóm anh Trung còn nghiên cứu sâu về hệ sinh thái biển ở đây, trong đó nêu rõ rạn san hô ở vùng nước ven bờ bán đảo Sơn Trà chủ yếu là các rạn riềm, bãi hẹp và dốc. Tổng diện tích phân bố rạn san hô ở toàn khu vực nghiên cứu là 46,9 ha; đã xác định

Những rạn san hô tuyệt đẹp có ảnh hưởng lớn đến sự bền vững của hệ sinh thái biển.

Ảnh: NVCC

được 177 loài san hô thuộc 17 họ và 52 giống ở vùng biển ven bờ bán đảo Sơn Trà. Độ phủ trung bình của san hô sống tại các điểm khảo sát đạt khoảng 23% tổng hợp phần nền đáy. Đến nay ghi nhận 130 loài cá trong rạn san hô. Hệ sinh thái biển ở khu vực bán đảo Sơn Trà còn có hệ thảm cỏ biển phân bố thưa thớt, rải rác kiểu đa bào ở Bãi Nôm (Bãi Rạn) và Bãi Bụt với tổng diện tích khoảng 1 ha.

Thông tin từ Chi cục Biển đảo và Môi trường, với bờ biển dài hơn 89km, Đà Nẵng có hai vùng khai thác thủy hải sản chính là vịnh Đà Nẵng và nam bán đảo Sơn Trà. Ở đây có 104,6ha rạn san hô là nơi sinh sống của các loài thủy sinh vật gần bờ có giá trị cao như tôm hùm giống, cá mú, cá đĩa... Theo khuyến cáo của nhiều chuyên gia, vịnh Đà Nẵng và khu nam bán đảo Sơn Trà có các rạn san hô ven bờ là nơi sinh sống của các loại giống thủy sinh vật, nguồn lợi thủy sản của thành phố, tuy nhiên, nếu phát triển du lịch quá mức ở khu vực này sẽ ảnh hưởng nghiêm trọng đến sự tồn tại và phát triển của rạn san hô, gây chuyển biến không tốt đến hệ sinh thái biển. Thời gian gần đây, các ngành chức năng đã có những động thái tích cực bảo vệ rạn san hô, bảo vệ môi trường nước biển khu vực này.

Phát triển bền vững kinh tế biển

Về nguồn lợi thủy sinh vật vùng ven biển, Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn thành phố đưa ra nhiều giải pháp để bảo vệ nguồn lợi thủy sản và môi trường du lịch Đà Nẵng như: phục hồi hệ sinh thái và tạo sinh cư bằng cách thả rạn nhân tạo, tạo ra những hang hốc và sinh cảnh phù hợp cho nguồn giống thủy sinh vật cư trú, sinh sống. Đồng thời, tuyên truyền nâng cao nhận thức cộng đồng về ý thức bảo vệ tài nguyên môi trường và khai thác bền vững nguồn lợi; tăng cường quản lý bảo vệ rạn san hô và hệ sinh thái trong khu vực bán đảo Sơn Trà; nâng cao chất lượng mô hình quản lý dựa vào cộng đồng; quy hoạch và xây dựng, cấp phép cho vùng khai thác; quy định đối với nguồn cá giống tại khu vực bán đảo Sơn Trà...

Chi cục Biển đảo và Môi trường nhận định, bảo tồn đa dạng sinh học,

các hệ sinh thái biển, thúc đẩy tăng trưởng xanh, phát triển bền vững kinh tế biển là mục tiêu chiến lược đặc biệt. Cốt lõi của phát triển bền vững kinh tế biển là sự phát triển kinh tế - xã hội mà không làm tổn hại, gây suy thoái hệ sinh thái, môi trường biển. "Một cách tiếp cận tổng hợp thông minh với khí hậu là tập trung vào các giải pháp "thuận thiên". Mở rộng và quản lý thật tốt các khu bảo tồn biển, cùng với phát triển hạ tầng ven biển hợp lý sẽ là những yếu tố quan trọng để bảo vệ các cộng đồng ven biển và sinh cảnh biển. Điều này có thể hỗ trợ tăng sản lượng thủy sản, giảm thiểu và thích ứng tốt hơn với biến đổi khí hậu, bảo vệ và phục hồi đa dạng sinh học và các giá trị văn hóa biển tại địa phương", ông Võ Thành Chi, Chi cục phó Chi cục Biển đảo và Môi trường nói.

Tại Việt Nam nói chung, Đà Nẵng nói riêng, sinh kế của người dân, ngư dân các vùng biển phụ thuộc trực tiếp vào nguồn vốn biển tự nhiên. Các dịch vụ hệ sinh thái bị suy giảm sẽ ảnh hưởng trực tiếp đến năng lượng, lương thực, an toàn và sinh kế của đại bộ phận dân cư các vùng ven biển. Khu bảo tồn biển (nêu trong Luật Thủy sản năm 2017) được xem là "công cụ" hữu hiệu trong việc bảo tồn đa dạng sinh học, tăng cường khả năng phục hồi hệ sinh thái, bảo vệ các loài sinh vật có nguy cơ tuyệt chủng. Ngoài ra, chúng còn đóng vai trò quan trọng trong việc bảo vệ và mang lại cơ hội sinh sống, sinh sản cho những loài thủy sản.

Khu bảo tồn biển còn là nơi dành cho giáo dục và nghiên cứu khoa học; tổ chức các hoạt động du lịch và cung cấp sinh kế cho cộng đồng dân cư địa phương, đặc biệt là cộng đồng dân cư sống trong và xung quanh khu bảo tồn biển. Trong môi trường sống ngày càng nhiều áp lực do những vấn đề về kinh tế, môi trường, việc tìm về với thiên nhiên, trong đó có biển đang là một xu hướng tích cực. Giá trị kinh tế của các khu bảo tồn biển đem lại từ hoạt động tham quan, du lịch là rất lớn, do vậy cần phát huy gắn với bảo tồn, giữ gìn để mang tính bền vững, lâu dài.

K.H

của thành phố. Khi rừng ít tác động thì các loài thú quay trở lại, điển hình như voọc chà vá chân nâu đã xuống tới tận chân núi Bà Nà", ông Tần vui mừng cho biết.

Tại Khu Bảo tồn thiên nhiên Sơn Trà, công tác bảo tồn đa dạng sinh học, lưu giữ và phát triển nguồn gen sinh vật cũng được thực hiện thông qua hình thức nguyên vị và chuyển vị. Qua đó, các hộ gia đình nhận khoán trồng rừng đưa các loài cây quý, hiếm có giá trị về mặt bảo tồn vào gây trồng như dó bầu, sưa đỏ và các loại cây dược liệu... Theo ông Ngô Trường Chinh, hiện nay chưa có chính sách đầu tư nhân giống, gây trồng phát triển nguồn gen quý hiếm. Tuy nhiên, trong giai đoạn 2020-2022, kết quả bước đầu của đề tài "Nghiên cứu quản thể loài thực vật bản địa đặc trưng của bán đảo Sơn Trà và khả năng di thực trồng tại công viên, đường phố trên địa bàn quận Sơn Trà" đã cung cấp các giống cây có nguồn gốc từ bán đảo Sơn Trà như thàn mát, trám, găng cao trồng trên các tuyến đường trên bán đảo Sơn Trà và trong các công viên, khu dân cư trên địa bàn quận Sơn Trà. Trong 3 năm (2020-2022), Hạt Kiểm lâm liên quận Sơn Trà - Ngũ Hành Sơn tiếp nhận, bắt giữ và tái thả lại rừng 55 cá thể động vật hoang dã lạc xuống khu dân cư như khỉ vàng, khỉ mặt đỏ, khỉ đuôi lợn, khỉ đuôi dài, trăn đất, trăn gấm, rùa sa nhân, kỳ đà vằn, sóc mõm hung, rắn cạp nong, rắn hổ đất nâu và cây vòi hương. Qua đó cho thấy người dân ngày càng có ý thức cao về bảo vệ động vật hoang dã, góp phần nâng cao hiệu quả quản lý, bảo vệ động vật hoang dã trên địa bàn.

Đặc biệt, việc tham gia của cộng đồng vào công tác bảo vệ rừng và bảo tồn đa dạng sinh học khi Hạt kiểm lâm liên quận Sơn Trà - Ngũ Hành Sơn thực hiện hợp đồng khoán bảo vệ rừng cho 26 hộ gia đình là những người dân sinh sống trên địa bàn phường Thọ Quang với diện tích 1.306,17ha. Lực lượng này đã tham gia cùng Hạt kiểm lâm kịp thời ngăn chặn các hành vi xâm hại đến tài nguyên, thực vật, động vật, hệ sinh thái rừng và giá trị đa dạng sinh học. Tuy nhiên, hiện nay, trang thiết bị, phương tiện phục vụ cho công tác điều tra, giám sát bảo tồn đa dạng sinh học chưa được đầu tư tương xứng với yêu cầu thực hiện nhiệm vụ. Khu Bảo tồn thiên nhiên Sơn Trà không có trung tâm cứu hộ, vườn thực vật phục vụ công tác cứu hộ động vật hoang dã, cũng như không có đội ngũ cứu hộ động vật hoang dã. Do đó, thành phố cần quan tâm đầu tư để thực hiện tốt hơn công tác bảo tồn đa dạng sinh học trước tình trạng động vật hoang dã thường xuyên xuống đường và các khu dân cư gây tai nạn.

D.H.L

"Muốn giữ thế độc lập cho ngành dược liệu thành phố, cần hình thành các vùng chuyên canh dược liệu và các "tủ thuốc xanh" như vườn thuốc nam tại trạm y tế, trường học, cây cảnh trong vườn nhà... Cùng với đó, phải khai thác hợp lý và bền vững nguồn dược liệu thiên nhiên, tiến tới sản xuất ngày càng nhiều dược phẩm có nguồn gốc dược liệu trong nước. Theo tôi, chỉ khi nào chúng ta tự chủ sản xuất được 50 - 70% cây, con làm thuốc, mới có thể bảo đảm an ninh dược liệu", ông Tuấn phân tích.

ước tính trên 200 tấn/năm, chiếm khoảng 20% tổng khối lượng dược liệu dùng trong hệ thống y học cổ truyền và cơ sở sản xuất thuốc đông dược. Lý do, theo ông Tuấn, là cây thuốc tự nhiên chưa được tạo điều kiện chen chân vào các công ty dược lớn vì có nhiều ràng buộc về cơ chế, chính sách. Ông Tuấn cho rằng, việc có đến 80% nguồn dược liệu nhập khẩu từ nước ngoài khiến giá trị cây thuốc ở Việt Nam nói chung và Đà Nẵng nói riêng bị xem nhẹ. "Muốn giữ thế độc lập cho ngành dược liệu thành phố, cần hình thành các vùng chuyên canh dược liệu và các "tủ thuốc xanh" như vườn thuốc nam tại trạm y tế, trường học, cây cảnh trong vườn nhà... Cùng với đó, phải khai thác hợp lý và bền vững nguồn dược liệu thiên nhiên, tiến tới sản xuất ngày càng nhiều dược phẩm có nguồn gốc dược liệu trong nước. Theo tôi, chỉ khi nào chúng ta tự chủ sản xuất được 50 - 70% cây, con làm thuốc, mới có thể bảo đảm an ninh dược liệu", ông Tuấn phân tích.

Để dẫn chứng cho nhận định của mình, ông Tuấn đưa ra kết quả điều tra tài nguyên cây thuốc tại thành phố Đà Nẵng giai đoạn 2015-2017 chỉ rõ, tại các khu bảo tồn thiên nhiên Sơn Trà, Bà Nà - Núi Chúa, Nam Hải Vân và một số vùng phụ cận thuộc huyện Hòa Vang, cây thuốc tự nhiên không chỉ phong phú về số lượng, giống loài,

(Xem tiếp trang 15)

THỊ TRƯỜNG NGHỆ THUẬT ĐÀ NẴNG

Cơ hội và thách thức

KHÁNH HÒA

Dù ở thời đại nào, nghệ thuật luôn là món ăn tinh thần không thể thiếu, đem lại nhiều cảm xúc cho con người. Không chỉ là việc sở hữu "cái đẹp" mà thị trường nghệ thuật với những câu chuyện giữa nghệ thuật và đầu tư, giữa tìm hiểu và sâu tầm chắc chắn là bí mật, rất khó để đưa ra những tổng kết chung và khó có thể hiểu trọn vẹn nó. Tiếp cận nghệ thuật là điều không dễ.

Bước chuyển quan trọng

Tới nay, giới hội họa thành phố vẫn còn nhớ câu chuyện "bán tranh" của họa sĩ Nguyễn Hữu Đức (SN 1991, hội viên Hội Mỹ thuật thành phố). Bởi lẽ, đó là những tác phẩm không chỉ có giá trị về nghệ thuật mà mức giá được nhà sưu tập đưa ra thuộc hàng "top đỉnh". Trong số hơn 100 bức tranh được bán, tiêu biểu là hai bức tranh "Chiều vàng" và "Ngọ môn Huế" được sáng tác các năm 2020-2021 với mức giá lần lượt 10.000 USD và 12.000 USD. Bức "Chiều vàng" được một nhà sưu tập trong nước mua lại, còn bức "Ngọ môn Huế" thuộc sở hữu của một nhà sưu tập tư nhân người Pháp gốc Việt (sinh sống tại Paris, Pháp). Ở độ tuổi của mình, Nguyễn Hữu Đức được giới hội họa thành phố đánh giá cao bởi năng lực sáng tạo bên bỉ, đều tay với phong cách vẽ tranh nhanh chóng và điêu luyện.

Đầu tư hay sưu tầm tác phẩm nghệ thuật không còn là chủ đề mới mẻ. Mấy năm gần đây, phong trào mỹ thuật thành phố phát triển mạnh mẽ, các buổi triển lãm được tổ chức nhiều hơn và bắt đầu hình thành thú sưu tập tranh, tác phẩm nghệ thuật. Gu của mỗi nhà sưu tập khác nhau, nhưng nhìn chung những nhà sưu tập nước ngoài đã thích các tác phẩm nghệ thuật truyền thống Việt Nam như sơn mài và lụa. Cũng có nhiều nhà sưu tập thích các tác phẩm đương đại có tư duy mới mẻ, đoạt giải thưởng. Nguyễn Hữu Đức chia sẻ: "Một tác phẩm nghệ thuật nếu muốn "lọt vào mắt xanh" của các nhà sưu tập thì phải đạt các tiêu chí về bố cục, màu sắc, nội dung và ý nghĩa của tác phẩm đó. Nội dung thể hiện phải mang cá tính của tác giả để không bị lẫn lộn. Và tiêu chí để mua tác phẩm nghệ

Tác phẩm "Ngọ môn Huế" thuộc dòng tranh sơn mài của họa sĩ Nguyễn Hữu Đức được một nhà sưu tập người Pháp gốc Việt mua.

Ảnh: NVCC

thuật là... không có tiêu chí nào. Người mua tác phẩm cũng không mua một cách tung hứng hoặc a dua, họ cũng phải học hỏi trau dồi kiến thức, dành thời gian đi xem các triển lãm trong và ngoài nước hay các viện bảo tàng trên thế giới... Từ tiếp cận với nghệ thuật, hiểu được giá trị nghệ thuật và lúc đấy họ có thể mua những tác phẩm có giá trị. Vì vậy, việc quảng bá hay truyền thông cho nghệ thuật để phổ cập đại chúng là quá trình không phải ngày một ngày hai là có được kết quả".

Họa sĩ Thân Trọng Dũng, Chủ tịch Hội Mỹ thuật thành phố, người có nhiều tác phẩm hội họa được mua bán, trao đổi cho biết, mỗi tác phẩm tranh vẽ, nghệ thuật đều có hai giá trị đi kèm và song hành là giá trị văn hóa và giá trị tài chính/đầu tư. Tác phẩm không có giá trị công năng nhưng nó mang đến trải nghiệm cho người xem; tác phẩm nghệ thuật cũng có thể sinh lời hoặc dùng để bảo hộ các loại tài sản khác. Khi nhìn vào những người hoặc hội nhóm sưu tầm nghệ thuật tại Việt Nam, có lẽ điều dễ thấy nhất chính là việc họ đã trở thành những giám tuyển độc lập cho chính bộ sưu tập của mình. Thị hiếu sưu tầm tranh tại Việt Nam tuy vẫn còn nhỏ so với các thị trường khác trong khu vực như Bangkok, Singapore... nhưng thời gian gần đây đang phát triển rất nhanh. Không chỉ số lượng các buổi triển lãm được tổ chức ngày càng nhiều và đa dạng, số lượng khán giả thường lãm tăng nhanh, dự báo cho một thị trường năng động trong thời gian tới. Bên cạnh đó, các nhà đầu tư lớn đã đổ ý đến Việt Nam, tạo nên thị trường nghệ thuật sôi động hơn bao giờ hết. Dù chưa chính thức có những

cuộc đấu giá nghệ thuật thương mại, đây vẫn được xem là bước chuyển quan trọng với thị trường nghệ thuật. Đó là sự bắt đầu cho một thị trường nghệ thuật đầy tiềm năng; và cũng là lý do ta nên nghĩ về chuyện đầu tư vào nghệ thuật ngay bây giờ.

Dễ dàng tiếp cận nghệ thuật

Công chúng đang tiếp cận nghệ thuật dễ dàng hơn. Không khó để khán giả có thể tìm thấy thông tin, qua sách báo lẫn các kênh thông tin xã hội... Các nghệ sĩ và tác phẩm được trao đổi và bàn luận một cách sinh động hơn, mở ra một "ánh nhìn" về đời sống nghệ thuật, tinh thần của xã hội.

Công chúng cũng có thể tham gia các buổi triển lãm nghệ thuật quy mô được Hội Mỹ thuật thành phố tổ chức hoặc thường lãm các tác phẩm ở những hệ thống bảo tàng công, phòng trưng bày hay không gian nghệ thuật do tư nhân tổ chức. Ở đó, dòng chảy nghệ thuật dường như đã thổi vào niềm yêu thích, và xa hơn là tạo ra thói quen thường lãm nghệ thuật của một lớp công chúng mới. Khán giả Đà Nẵng đang hình thành thói quen thường lãm nghệ thuật một cách tích cực và năng động, từ đó thúc đẩy nhu cầu sưu tầm. Và chính họ cũng dần trở thành những giám tuyển cho bộ sưu tập nghệ thuật của riêng mình.

Những triển lãm như "Năng tháng 4" do Hội Mỹ thuật thành phố tổ chức năm nay là một ví dụ như thế. Đó là dịp để những người làm nghệ thuật, những nghệ sĩ cùng gặp gỡ, giao lưu, thể hiện những ý tưởng. Đây cũng là cơ hội để những ai yêu mến nghệ thuật có dịp thường lãm và cảm nhận về nghệ thuật của các nghệ sĩ, họa sĩ. Sự đam mê cái đẹp,

sự trân quý người nghệ sĩ thôi thúc người xem tạo ra một bộ sưu tập nghệ thuật của riêng mình.

Họa sĩ trẻ Nguyễn Hữu Đức chia sẻ, việc tiếp cận thị trường nghệ thuật của bản thân là được các nhà sưu tập liên lạc làm quen, đặt hàng khi tình cờ nhìn thấy tranh của anh trên các trang mạng xã hội. Đơn cử, năm 2021, Đức nhận cuộc gọi từ nhà sưu tập người Pháp gốc Việt với yêu cầu bức tranh phải thể hiện được không khí của triều đại nhà Nguyễn hào hùng, không gian bối cảnh của một buổi chiều; phải dùng nhiều chất liệu vàng để tôn vẻ đẹp cổ kính, sang trọng của Ngọ môn Huế, kinh thành triều Nguyễn. Thời gian hoàn thiện bức tranh "Ngọ môn Huế" tầm 8-9 tháng.

Khá "mát tay" trong việc mua bán, trao đổi tranh, họa sĩ Phạm Anh (SN 1990, hội viên Hội Mỹ thuật thành phố) bộc bạch rằng, thường thì các nhà sưu tập tiếp cận các tác phẩm qua các cuộc triển lãm, qua các kênh truyền thông và mạng xã hội. Đầu năm 2024, một nhà sưu tập người Úc sống tại Hà Nội, thông qua mạng xã hội đã kết nối và bày tỏ mong muốn đến thăm xưởng vẽ của tôi. Sau buổi nói chuyện, nhà sưu tập này quyết định sở hữu bộ tác phẩm "Lập Phương" của Phạm Anh.

Vắng bóng các curator

Họa sĩ Thân Trọng Dũng nhìn nhận, việc vắng bóng các curator (người giám tuyển) để giám sát, tuyển chọn tác phẩm, nghệ sĩ tham gia sự kiện khiến thị trường nghệ thuật ở Đà Nẵng chưa thể so sánh với những thị trường như ở Hà Nội, Thành phố Hồ Chí Minh hay nhiều nơi khác trên thế giới. Vai trò của người giám tuyển rất quan trọng trong việc đưa nghệ thuật đến với công chúng và tiếp

Không chỉ số lượng các buổi triển lãm được tổ chức ngày càng nhiều và đa dạng, số lượng khán giả thường lãm tăng nhanh, dự báo cho một thị trường năng động trong thời gian tới. Bên cạnh đó, các nhà đầu tư lớn đã đổ ý đến Việt Nam, tạo nên thị trường nghệ thuật sôi động hơn bao giờ hết. Dù chưa chính thức có những cuộc đấu giá nghệ thuật thương mại, đây vẫn được xem là bước chuyển quan trọng với thị trường nghệ thuật.

cận thị trường. Họ là người đứng ra tổ chức các buổi triển lãm, viết lách phê bình, kết nối nghệ sĩ với các nhà sưu tập, họ là cầu nối giữa nghệ thuật và công chúng, họ cũng là người được hưởng lợi từ nghệ sĩ. Nếu để người nghệ sĩ "ôm" tất cả những công việc trên thì không thể tập trung cho việc sáng tạo nghệ thuật. Công việc của người nghệ sĩ là người thực hành nghệ thuật, đơn giản là họ tập trung với công việc của mình ở xưởng, còn việc các tác phẩm của nghệ sĩ đến với thị trường và công chúng sẽ là việc của người giám tuyển.

Có hàng trăm tác phẩm hội họa được bán nhưng họa sĩ Phạm Anh vẫn cho rằng, Đà Nẵng chưa định hình được thị trường mua bán, trao đổi tác phẩm nghệ thuật. Chỉ mới dừng lại ở các dòng tranh in, tranh thương mại phục vụ trang trí các khách sạn, resort... Không ít người treo tranh chỉ quan tâm đến việc hợp mệnh, hợp phong thủy mà quên mất yếu tố chính là "giá trị nghệ thuật". Vẫn có các cuộc triển lãm nghệ thuật thuần túy được Hội Mỹ thuật thành phố hoặc các cá nhân, nhóm họa sĩ tổ chức hàng năm nhưng hầu như vắng bóng người xem, chỉ những người trong giới mỹ thuật quan tâm tới xem và chúc mừng triển lãm mà thôi. "Riêng tôi nhận thấy, hiện nay các họa sĩ ở Đà Nẵng rất khó để tiếp cận với thị trường nghệ thuật. Vẫn phải tự thân vận động. Đầu vậy, cần có hành trình lao động sáng tạo nghệ thuật bền bỉ không từ bỏ", họa sĩ Phạm Anh nói.

Nghệ thuật mang lại vẻ đẹp để người xem chiêm nghiệm và đúc kết giá trị; để khán giả ngưỡng mộ bởi trình độ, kỹ năng vượt lên trên mức thông thường. Để được gọi là nghệ thuật thì nghề nghiệp đó phải đạt đến trình độ điêu luyện đến mức tuyệt đối. Và dù ở thời đại nào, nghệ thuật luôn là món ăn tinh thần không thể thiếu, là liều thuốc chữa lành, là thứ đem lại cảm xúc khó tả; mang đến cho con người cảm giác thư thái, thỏa mãn. Người làm nghệ thuật không chỉ cần có tâm mà phải có một tài năng đặc biệt, tạo cảm giác phấn khích cho người hưởng thụ.

K.H

Chuyện xưa xứ Quảng

Lễ cúng thần Núi của dân tộc Cơ tu

TẤN VINH

Dân tộc Cơ tu có nhiều lễ hội truyền thống như lễ Kết nghĩa, lễ Mừng mùa, lễ Cúng đất lập làng, lễ Cúng thần Núi... Trong hệ thống lễ hội cộng đồng này, lễ Cúng thần Núi (Tắc Ka Coong hay Puy Dàng xứ) là lễ hội lớn. Đây là lễ thức phản ánh rõ nét tín ngưỡng đa thần của đồng bào Cơ tu.

Dân tộc Cơ tu tin rằng có nhiều vị thần cai quản, chi phối cuộc sống của dân làng như: thần Núi, thần Rừng, thần Sông, thần Suối... Đó là những vị phúc thần đã ban tặng cho đồng bào cuộc sống ấm no, hạnh phúc, sức khỏe, bình an, sung túc, mùa màng bội thu. Bước vào lễ Cúng thần Núi, đầu tiên, già làng tổ chức cuộc họp có sự tham gia đồng đủ của các gia đình, tộc họ để bàn bạc về cách thức, quy mô, lễ vật, thời gian, số lượng và thành phần khách được mời.

Trước khi vào lễ chính, đồng bào tiến hành nhiều nghi lễ nhỏ như lễ Tẩy rửa, lễ Cúng sạch, lễ Xin đất... lễ Tẩy rửa, như tên gọi, là tẩy sạch những điều như bẩn, ô uế do con cháu trong làng cố ý hay vô tình gây ra. Bởi theo quan niệm của người Cơ tu, nếu không làm nghi lễ này thì làng bản không được thanh sạch, lễ hội chính sẽ không thành công vì thần không chấp nhận. Lễ Cúng sạch là nghi lễ mà các già làng cùng các trưởng họ dâng mâm cúng cỗ sạch cho Dàng, thần linh thường thức, làm cho các vị thần vui lòng mát dạ. Lễ Xin đất là nghi lễ xin thần linh cho phép sử dụng một khoảng đất tại sân chung của làng để chôn cây nêu bằng tre và cột hiến tế (xonur).

Với đồng bào Cơ tu, cây nêu và cột hiến tế là hiện vật quan trọng bậc nhất trong các lễ hội, là cầu nối giữa làng bản với các vị thần linh. Nơi đây sẽ là "lễ đài" chính của lễ Cúng thần Núi, thầy cúng và người tham gia thực hành các nghi thức linh thiêng, thực hành nghi lễ hiến sinh (đâm trâu), đọc lời khấn nguyện mời các vị thần về chứng kiến và thụ hưởng những lễ vật của làng dâng cúng.

Nghệ thuật diễn xướng dân gian cũng diễn ra xung quanh cột lễ. Việc làm cây nêu tốn nhiều thời gian, công sức. Họ chọn những người có kinh nghiệm và khéo tay tham gia tạo tác, trang trí cây nêu đúng theo kiểu mẫu của người Cơ tu. Nó là công trình nghệ thuật tập thể với nhiều chi tiết trang trí và điêu khắc gỗ độc đáo và sinh động. Khi cây nêu hoàn tất, các vị già làng và các trưởng tộc tiến hành nghi lễ Chôn cây nêu (Choh cō). Mọi người khấn nguyện các

Các chàng trai khiêng giàn đặt lễ vật làm bằng thổ cẩm có hoa văn đẹp. Ảnh: T.V

vị thần phù hộ, cầu mong cho cây nêu luôn vững chãi, không nghiêng ngã, gãy đổ khi buộc trâu, cho lễ hội được thành công tốt đẹp.

Sau khi chôn gốc cây nêu, mọi người tiến hành lễ Buộc trâu (Toong Ti rị ây cō) và lễ Ăn trâu (Đảnh Tơ rý). Trong chuỗi hoạt động của lễ Ăn trâu có nghi thức đâm trâu, trước kia đây là nghi lễ bắt buộc; ngày nay nó đã được cải hóa. Con trâu hiến sinh được thay bằng mô hình rơm rạ, gỗ hay chất liệu khác, hoặc cho người đóng giả để không gây hình ảnh phản cảm. Đây là thời điểm linh thiêng nhất của lễ hội. Mọi người với trang phục truyền thống chỉnh tề, rục rịch cùng nhau lần lượt bước vào khoảng sân trước nhà làng tạo thành đội hình múa điệu tung tung - da dá, diễn tấu trống chiêng xung quanh cây nêu. Điệu múa da dá của người phụ nữ với đôi tay hướng lên trời cầu xin và đón nhận sự che chở của thần linh cho bản làng yên vui, tránh gặp phong ba bão táp, dịch bệnh. Tạ ơn thần Rừng đã ban cho cây gỗ, tre nứa làm nhà, đất đai làm nương rẫy. Tạ ơn thần Sông, thần Suối đã ban tặng dòng nước ngọt lành, tôm cá thơm ngon...

Đồng thời với điệu múa nghi lễ linh thiêng và sôi động nói trên là nghi thức Cúng chín (Tắc đu chen) dâng mâm cỗ cho các vị thần linh. Các già làng tuyển chọn những cô gái, chàng trai đẹp người, có tâm hồn thánh thiện, trong sáng tham gia các nghi thức rước và dâng lễ vật. Các chàng trai khỏe mạnh cùng nhau khiêng cái giàn/bàn (Pa ra) đặt lễ vật được

trang trí bằng những tấm thổ cẩm với nhiều hoa văn đẹp mắt, bốn góc có gắn cây mía giương ngọn lên trên. Các cô gái bê khay đan bằng mây tre đựng bánh trái, hoa quả lần lượt đặt vào giàn với sự cung kính, cẩn trọng.

Một số mâm cỗ khác cũng được bày ra trên giàn cúng với nhiều món đặc sản được chế biến từ những phần ngon nhất của các con vật được hiến tế như: trâu, bò, heo, gà, dê... cùng với các món cơm lam, a koat (bánh sừng trâu), a zuh (bánh làm bằng xôi nếp già nhuyễn trộn mè đen), Chorluung (bánh gói lá dong bỏ vào ống nứa nướng chín)... được làm từ những hạt nếp nương thơm dẻo. Lễ vật dâng cúng đủ đầy để các thần linh thụ hưởng, chung vui cùng với dân làng...

Già làng làm chủ lễ đọc lời khấn: "O Dàng! Đây là mâm cỗ đầy đủ món ăn thức uống thơm ngon..., con cháu đã bày sẵn trên bàn Pa ra cao ráo, sạch sẽ, xin mời thần Núi, thần Rừng, thần Sông, Suối... đến thưởng thức. Tạ ơn các vị thần đã ban cho con cháu, dân làng cuộc sống bình yên, no đủ, cho con cháu trưởng thành, nên người. Cầu xin các vị thần tiếp tục che chở và ban cho con cháu, dân làng sức khỏe, may mắn, thịnh vượng, an lành, hạnh phúc".

Lễ hội Cúng Thần núi của dân tộc Cơ tu thể hiện cung cách ứng xử nhân văn sâu sắc giữa con người với ngọn núi, cánh rừng, con sông, dòng suối. Họ luôn biết ơn mẹ thiên nhiên, mẹ rừng và mãi gắn bó, chan hòa với vạn vật, với thế giới siêu nhiên, nơi mình sinh ra, lớn lên và trưởng thành.

T.V

Cửa sổ Tri thức

Về các địa danh Tý, Sé, Kẽm, Rằm, Ri, Liêu

* Chuyên mục Cửa sổ Tri thức trên ĐNCT số Chủ nhật 18-6-2023 có nói về các địa danh Rằm, Ri, Liêu trong câu đối của chí sĩ Trần Quý Cáp "Lúc lắc đờ đưa Tý, Sé, Kẽm/ Gập ghềnh chân bước Rằm, Ri, Liêu". Vậy các địa danh này gốc gác ra sao và thuộc địa phận nào ở tỉnh Quảng Nam ngày nay? (Nguyễn Quang Ta, quận Cẩm Lệ, Đà Nẵng).

- Địa danh thường gắn liền một hay nhiều truyền thuyết, sự kiện hay nhân vật nào đó, mà mỗi khi ta nhắc đến hay trực tiếp đặt chân đến nơi này sẽ lắng đọng chút suy tư xen lẫn tự hào về một địa danh vùng đất.

Về câu đối mang nhiều địa danh "Lúc lắc đờ đưa Tý, Sé, Kẽm/ Gập ghềnh chân bước Rằm, Ri, Liêu", một số tác giả cho rằng tác giả là chí sĩ Trần Quý Cáp. Tuy nhiên, một số nhà nghiên cứu khác lại cho đó là của Hoàng Trung, một nhân sĩ người Phú Yên, chẳng hạn như Lâm Quang Thứ trong cuốn "Quảng Nam - Địa lý, Lịch sử, Nhân vật" (Ban liên lạc đồng hương tỉnh Quảng Nam và Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam tỉnh Thanh Hóa xuất bản, 1974, tr.19).

Các địa danh trong câu đối trên đã được PGS.TS Bùi Trọng Ngoan (Trường Đại học Sư phạm, Đại học Đà Nẵng) phân tích trong bài viết "Tý, Sé, Kẽm và một số địa danh ở huyện Nông Sơn, tỉnh Quảng Nam" đăng trên tạp chí Ngôn ngữ & Đời sống số 6b (327)-2022. Theo đó, tác giả cho rằng, khá nhiều ý kiến xác nhận Tý, Sé, Kẽm, Rằm/Rằm, Ri, Liêu là địa danh tiếng Chăm.

Ở trang 18 sđd, tác giả cho biết Tý, Sé nay thuộc xã Quế Lâm, huyện Nông Sơn, tỉnh Quảng Nam. Tý là một địa chỉ ở về phía dưới của Hòn Kẽm - Đá Dừng. Tác giả cho rằng Tý rất có thể là địa danh gốc Champa với âm gốc có thể là "jih", nghĩa là mí nước, mực nước bên sông (theo Bùi Khánh Thế, Từ điển Chăm - Việt, NXB Khoa học xã hội, Hà Nội).

Tý, Sé nay thuộc xã Quế Lâm, huyện Nông Sơn, ở về phía dưới của Hòn Kẽm - Đá Dừng. TRONG ẢNH: Tham quan Hòn Kẽm - Đá Dừng. Ảnh: V.T.L

Sé là tên một thôn nằm bên tả ngạn Thu Bồn. Hiện nay, "Sé" vừa là một địa danh biểu thị địa bàn dân cư, vừa là một thủy danh: khe Sé, bến Sé. Tác giả bài đã dẫn tin rằng địa danh "Sé" đang có là từ "Chheh" (cũng viết là "sseh"), trong tiếng Chăm, nghĩa là "xinh đẹp, đẹp đẽ". Như vậy, có thể hình dung địa danh "Sé" theo nghĩa "xinh đẹp" là cách tri nhận của người Chăm thuở trước về vẻ đẹp sơn thanh thủy tú của một vùng nước non Thu Bồn.

Về địa danh "Kẽm" trong câu ca "Ngó lên Hòn Kẽm - Đá Dừng", cuốn "Địa chí Quảng Nam - Đà Nẵng" (Thạch Phương, Nguyễn Đình An, NXB Khoa học xã hội, Hà Nội, 2010) đã dẫn lời tác giả Lê Ngọc Trụ để giải: "Núi mang tên Hòn Kẽm để chỉ địa hình nơi đây "hai bên là vách núi dựng đứng, ở giữa là dòng sông".

Trong câu đối đã nêu ở trên, thì ở về thứ hai, có bản chép "Rằm", có bản chép "Rằm". Theo tác giả bài đã dẫn, cả hai đối tượng được từ "rằm" và từ "rằm" biểu thị đều là địa bàn núi non hiểm trở, cây cối rậm rạp. Vì thế, chúng tôi tin rằng Rằm/Rằm đều là từ tiếng Chăm, có nghĩa là rừng rậm.

Bài viết "Nông Sơn - đi qua những địa danh" đăng trên Cổng thông tin điện tử huyện Nông Sơn cũng cho rằng những địa danh nằm ven đôi bờ Thu Bồn như: Đá Ngang, Đá Mài, Đá Bàn, Dùi Chiêng, Tý, Sé, Cà Tang... vốn là tên địa danh do người Chăm đặt. Vùng núi hùng vĩ này còn tồn tại một tảng đá ghi kỷ tự Chăm nằm dưới chân Kẽm, chỉ nhìn thấy khi mùa nước cạn.

ĐNCT

Nỗi nhớ thường dễ in sâu vào lòng người, bởi ký ức luôn đầy hoài niệm, gợi lên bao cảm xúc ngọt ngào. Trần Trung Sáng đi tìm mùi hương ngày cũ: "Những tháng, những ngày trôi qua, trôi mãi/ Mà nỗi nhớ người sao vẫn còn nguyên/ Con chim đậu yêu đã rời chốn cũ/ Liệu một ngày về còn có tôi không". Trong nỗi lãng quên có khi là khoảng trống lấp đầy, là kỷ niệm buồn vỡ vụn. Biết thế mà Đoàn Hạo Lương lại muốn chạy trốn chính mình, "xin được yêu một lần trẻ hên". Còn Trần Trình Lãm thì khác, nhà thơ "đem biếu những ngày vui cho nắng nhạt/ rồi mang về mưa/ từng giọt chênh vênh". Nỗi nhớ tình yêu đong đầy cảm xúc, đôi khi tình cờ lại làm cho tứ thơ bung nở, lung linh. Và biết đâu chính trong giây phút nhớ về những hoài niệm xa xưa ấy, tâm hồn con người bỗng trở nên hồn nhiên trong trẻo, mơ màng...

(Nhà thơ Nguyễn Ngọc Hạnh chọn và giới thiệu)

TRẦN TRÌNH LÃM

Khúc ru bên phố

Bỗng nhiên vắng những ngày
con chim hót
Chuyến qua ta đôi cánh mỏng
trong ngân

Bỗng nhiên thôi lá mềm reo chậm khẽ
Chiều ngang về
gió vuốt ấm hôn say

Và vắng ngắt hoàng hôn mầu thê thiết
Ai trầm ngâm
nhen lấy nụ cười mình
Đem biếu những ngày vui cho nắng nhạt
Rồi mang về mưa
từng giọt chênh vênh

Bỗng nhiên nghe chung quanh lời dư ào
Trăng thu mình
bên phố cổ rêu chùng

Ta lữ khách đi tìm chi cuối ngõ
Bắt gặp mình một thuở
quá mong manh

Và bỗng nhiên sương khói bạc chiều tan
Mái xưa cong
buồn ai tao cánh võng
Quay mặt đi bao ngày
bao đêm trắng
Bỗng nhiên còn thảng thốt
một vành môi.

T.T.L

ĐOÀN HẠO LƯƠNG

Khoảng trống

Khoảng trống ấy trong em giờ vụn vỡ
xao xác buồn và xao xác mưa
chân trời ấy có khi là hoa nở
để chị vui theo tiếng gọi mưa nguồn

Em chạy trốn khung trời kỷ niệm
chị và em - hai kẻ đã tình
giờ phố về, thiếu người lỗi hẹn
em như chiều gặp gió liêu xiêu

Xin được yêu một lần trẻ hên
cũng như trăng vỡ mộng đêm tàn
mưa có về bên kia đôi ngược nắng?
để em tin rằng: phía ấy, chị vẫn vui...

Đ.H.L

TRẦN TRUNG SÁNG

Đã hết mùa hè

Đã hết mùa hè sao còn phượng đỏ?
Đã hết hẹn hò sao còn đợi mong?
Phố cũ hè xưa vẫn bầy chim nhỏ
Ríu rít trên cành nhìn gã lang thang

Những tháng, những ngày trôi qua, trôi mãi...
Mà nỗi nhớ người sao vẫn còn nguyên
Xuân, hạ, thu, đông mà sao chỉ thấy
Mỗi một mùa hè phượng đỏ mái hiên

Khúc hát thân quen tự thời trai trẻ
Sao vẫn mênh mang trong trái tim mình
Và hân mai kia cuối trời lặng lẽ
Rồi sẽ chôn theo chỉ một mối tình

Đã hết mùa hè - mùa hè phượng đỏ
Đến một mai này thu lại sang đông
Con chim đậu yêu đã rời chốn cũ
Liệu một ngày về còn có tôi không?

T.T.S

Cuộc sống qua ảnh

Diện mạo Chùa Cầu sau tu bổ

Dự án Tu bổ di tích Chùa Cầu (Lai Viễn Kiều) tại thành phố Hội An (tỉnh Quảng Nam) với tổng kinh phí hơn 20 tỷ đồng được khánh thành vào đầu tháng 8-2024 sau 19 tháng thi công; mang đến cho di tích cấp quốc gia này diện mạo tươi sáng nhưng vẫn giữ được nguyên vẹn tổng thể hình thức kiến trúc cũng như kết cấu, các bộ phận, cấu kiện... có giá trị văn hóa - lịch sử.

Đà Nẵng cuối tuần mời độc giả ngắm nhìn diện mạo của di tích Chùa Cầu sau quá trình tu bổ qua chùm ảnh của phóng viên Xuân Sơn (Báo Đà Nẵng).

Hình thái kiến trúc Chùa Cầu sau tu bổ hầu như không thay đổi.

Công tác tu bổ Chùa Cầu có sự tư vấn, khảo sát thực địa, nghiên cứu từ các chuyên gia để có phương án tu bổ, phục hồi tối ưu với di tích.

Chùa Cầu được sơn màu đỏ - màu sắc đã tồn tại ở đây từ trước năm 1985.

Chùa Cầu được khắc phục gần như triệt để các khiếm khuyết, gia cường đáng kể sự chắc chắn, bảo đảm sự ổn định, bền vững để tiếp tục trường tồn cùng di sản văn hóa Hội An.

Các nét uốn cong mềm mại, uyển chuyển của diềm mái, lan can, sàn cầu; hình thức vững chãi, chắc chắn của hệ kết cấu, các chi tiết họa tiết hoa văn trang trí... đều như ban đầu.

Hãy gửi cho chúng tôi những tác phẩm mà các bạn yêu thích. Địa chỉ: maichimai2611@gmail.com

Những buổi chiều mùa hạ

VŨ THỊ HUYỀN TRANG

Lũ trẻ sẽ không đủ kiên nhẫn chờ khi nắng tắt hẳn mới chạy ra cánh đồng trước nhà. Trên những cây phượng già dọc đường làng lú ve đã ngừng inh ỏi. Đút nắm bí ve vào túi quần, cổ quàng thêm cái nà cao su, thằng Sóc leo lên xe phóng vèo qua khúc cua ngõ nhỏ. Chỉ lát nữa thôi nó sẽ có mặt ở cổng nhà cậu bạn gọi ời ời rủ nhau đi bắn chim. Tất nhiên thời nay chim cò đã ít hơn xưa, chiếc nà cao su chỉ dùng để bắn chùm nhện đầu mùa, mấy quả ôi chín bên hàng rào hoặc thi xem đũa nào bắn xa hơn. Thằng Sóc thích nhất trò bắn vào giữa bụi tre chỉ để nghe tiếng đá rơi lọc cọc len lỏi giữa những thân tre đan vào nhau khăng khít. Mấy chú cò đậu trên ngọn tre giật mình bay tán loạn. Hình ảnh cánh cò trắng bay lả dập dờn trên cánh đồng xanh mướt chắc hẳn đã đủ làm nhiều người xao xuyến. Dưới đồng ai đó đang làm cỏ bờ cũng vội rút điện thoại từ trong túi ra quay lại hình ảnh bình yên ấy. Thằng nhỏ

Minh họa: HOÀNG ĐẶNG

đoán chỉ lát nữa thôi thuốc phim về cánh đồng làng thân thuộc của mình sẽ thu hút cả trăm lượt thích trên mạng xã hội. Như hôm nào đó lúc đang lướt facebook, mẹ thằng nhỏ bất ngờ thấy hình ảnh nó cùng tụi bạn tắm mưa được người đi đường quay lại. Thằng nhỏ tụi hào nói: “Mẹ

oi, quê mình chỗ nào mà chẳng đẹp”. Chiều quê, tụi nhỏ thường tùm tùm tụm tụm ở đầu làng. Đũa đòi thả diều, đũa rủ hum dề, đũa nói “đi bắt cua về để tối mẹ nấu canh”. Gió thổi nhau trên cánh đồng lúa non tạo thành từng con sóng xanh mơn mớn đến là thích mắt. Chẳng cần mũ

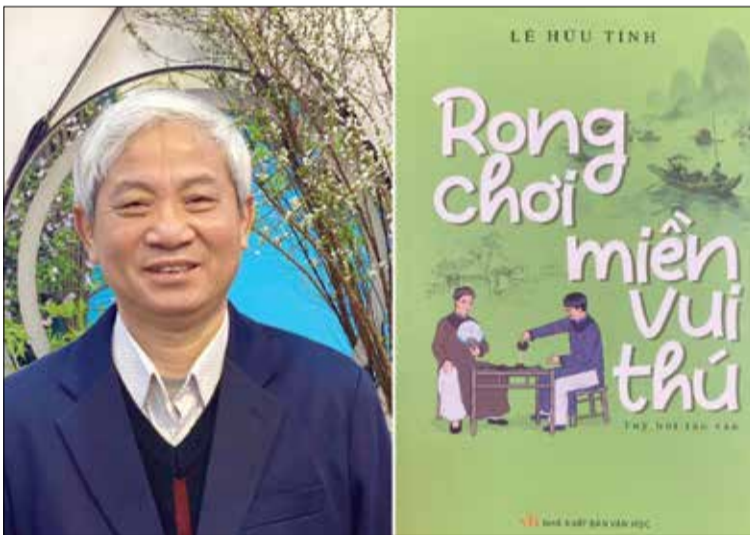
nón, tụi nhỏ thích thú chơi đùa cùng ánh nắng chiều. Cầm chiếc vợt nhỏ men theo bờ lúa, Sóc bắt những chú châu chấu về cho chim. Cái Hạnh chạy theo sau, bộ váy hoa lấm lem bùn đất không ngăn nổi niềm vui của nắm cò gà mập ú vừa hái được. Con nhỏ bỗng thốt lên khe khẽ: “Một chú cua này”, khi phát hiện ra đôi mắt đen láy ẩn mình dưới lớp vỏ bề. Rất nhanh, chú cua bỏ chạy chỉ để lại một vết bùn đục ngầu trên mặt ruộng. Phía xa xa là chú chim bói cá có bộ lông màu xanh biếc đang đậu trên đầu con bù nhìn. Thoắt một cái chú chim sà xuống mặt ruộng rồi lại thoắt một cái nó đã bay vù lên bầu trời, mở cặp con tép nhỏ. Khi những bước chân bé nhỏ đi qua, con bù nhìn vẫn đứng đũa bàn tay căng gió lên vẫy vẫy. Tụi nhỏ tạm cất đi những bài văn, phép toán trong đầu để khám phá biết bao điều thú vị và sinh động bên ngoài trang sách. Những ngày này ở quê bố mẹ đang tất bật với mùa màng. Phải nỗ lực cho kịp không mùa xuống củ mọc mầm hỏng hết. Mấy ruộng đỗ đen chỉ mong cái nắng giòn tan để chín hết chờ

tay mẹ thoăn thoắt hái về. Trên rừng măng đang vào vụ, phải cất phơi chất chiu dành tới Tết. Bó giục “chè đã ra búp non hết cả rồi. Hái sao khô để các con mang xuống phố làm quà”. Ngoài vườn nhãn đã ngọt nước, những quả na đã mở mắt to tròn. Sáng sớm có khi vừa mở cửa ra đã thấy gió đưa đến mùi thơm mít chín. Chiều đến giọng quê ời ời gọi nhau vọng qua từng năm rau non, từng chùm quả ngọt. Nắng tắt, đàn trâu đứng đĩnh trở về chuồng. Theo sau, bác nông dân mang nụ cười thành thoi kết thúc một ngày cực nhọc. Trong đám trẻ rít rít nó đũa kia, sẽ có đũa mang theo về thành phố con để mèn trong chai nhựa, câu chuyện về cánh diều và những người bạn thôn quê để mền. Sau này khi lớn lên bao kỷ niệm tươi đẹp ấy vẫn sẽ mãi lấp lánh trong tâm trí những “đứa trẻ to xác”. Ngọn khói trắng bếp chiều của những người bà, người mẹ cũng sẽ đánh thức thú hương vị của làng quê với cá kho, cơm cháy đáy nồi, mẻ kẹo lạc vẫn còn nóng hổi... ngay cả khi tất cả chỉ còn là ký ức. V.T.H.T

“Rong chơi” cùng Lê Hữu Tĩnh

LÊ HẢI KỲ

Hiếm lắm, đã qua tuổi thất thập nhưng nhà giáo, tiến sĩ Lê Hữu Tĩnh vẫn còn mãi chơi với các thú: xê dịch, ẩm thực, điền viên rồi cả sưu tầm cổ vật, viết lách, đọc sách.... Cuộc chơi cũng lắm công phu, đọc tùy bút, tản văn “Rong chơi miền vui thú” (NXB Văn học, 2024) để nhả nha, ngắm ngời những lúc thư thả.

Nhà giáo, tiến sĩ Lê Hữu Tĩnh cùng tác phẩm mới nhất của mình.

Ảnh: T.H

Lê Hữu Tĩnh sinh năm 1952, nguyên là giảng viên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội 1 và 2, nguyên Phó Tổng biên tập NXB Giáo dục Việt Nam, nên hẳn phải có cả “bổ chữ” nhưng ông không lạm dụng chúng. Với tập sách này, tôi thấy thấp thoáng bóng dáng một người thầy mẫu mực trong việc chọn lọc, sắp xếp chữ nghĩa. Thế nên văn ông trong sáng, ngôn từ quy phạm, thi thoảng có chỗ ông ngưng lại diễn giải tận tường như nghiệp dĩ. Đọc tùy bút, tản văn của Lê Hữu Tĩnh, chúng ta dễ nhận thấy sự trải đời và bao dung đầm trong con chữ: “Có cái thú lành mạnh, tích cực và cái thú tầm thường, tiêu cực. Nhưng ranh giới ở đây quá đối mong manh, tùy vào góc nhìn của nhân thế. Ví như cái “thú tổ tôm”! Có người bảo đó là trò chơi trí tuệ lành mạnh, cao sang. Lại có người dè bieu coi đây là trò cờ bạc ăn thua sát phạt cần lên

án. Thật không dễ phân định đúng sai, hay dở”. Cũng cần nói thêm, dưới góc nhìn của tôi, trải đời không phải tính theo số tuổi trải trần mà là sự chiêm nghiệm, đúc rút, thậm chí phán đoán, dự đoán được cả những tình huống liên quan trong bốn bề cuộc sống. Là người “thích đủ thú” nhưng khi viết về cái thú nào, tác giả cũng am tường và tâm huyết theo kiểu rút ruột. Chẳng hạn như viết về rượu: “Cầm chai rượu lên, rút cái nút chai cuộn bằng lá chuối khô, hương rượu ở miệng chai thoảng thơm tỏa ra. Rót thứ rượu trong vắt, tinh khiết, sánh đặc... ra từng chén nhỏ. Hương rượu càng tỏa ra nồng nàn ngào ngạt. Khứu giác đánh thức vị giác, vị giác đánh thức cảm hứng dạt dào được thưởng thức những gì gọi là tinh hoa, tinh túy của lúa gạo cỏ nội hương đồng...” Trong thú điền viên, chất lọc thông

tin qua con chữ, tác giả là người cuồng si với thiên nhiên nên mới kiên nhẫn đồng hành suốt vòng đời của cây trái, rồi thâm cảm ơn: “Đó là liều thuốc tinh thần, liều thuốc dưỡng sinh vô giá đối với người hưu...”. “Quanh quần mãi giữa vài ba dáng điệu/ Tối hay lui vẫn chùng ấy mặt người”. Nói về thú xê dịch, tác giả đã trích dẫn 2 câu thơ của Huy Cận để làm nền cho dụng ý tung tẩy và đúc kết thấu đáo: “Vi vậy, du lịch đó đây “Cửu Giang, Ngũ Hồ, Tam Ngô, Bách Việt” để đổi gió, để tự làm mới cảm xúc của mình, làm giàu tâm hồn mình, phong phú hóa đời sống của mình... là một nhu cầu tự nhiên của con người”. Nhờ cái thú xê dịch và thăng hoa với đất với người in dấu bước chân mà ông đã có các áng văn lý thú như: Mên mang Y Tỷ đại ngàn, Phiêu du Bắc Hà - miền cao nguyên trắng, Ngõ ngang... Phú Quốc, Từ mũi Sa

“Đọc sách là một cái thú. Vừa đọc vừa ngâm nga, ngắm ngời về cuộc đời, về phận người... một cách sâu xa thấm thía, như khi đọc Nguyễn Du với Truyện Kiều của cụ Nguyễn Tiên Điền, thì đó là cái thú đặc biệt”, nhà giáo Lê Hữu Tĩnh bộc bạch.

Vỹ ngắm ngời, Lạ lung danh thắng Cửu Trại Câu, Hoa Lư - Tràng An: Một vùng non nước... Mới đây, khi biết tôi đang đi trại sáng tác văn học nghệ thuật tại Đại Lải (Vĩnh Phúc), ông hào hứng sẻ chia về một miền đất nặng nợ: “Thật thú vị. Tôi có 15 năm (1976-1991) dạy khoa Văn, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội 2. Vì vậy, có thể xem tôi là “thổ công” của đất Xuân Hòa, Đại Lải đấy. Lúc đó, thỉnh thoảng có vào Đại Lải kiếm củi, quét lá về đun bếp. Tôi viết tất cả trong bài “Rừng rừng năm tháng Xuân Hòa”. Để rồi đọc đến bài viết đó, tôi phần nào cảm thấu tấm lòng của người thầy đối với nhiều thế hệ sinh viên đã trải qua thời khốn khó dờ khóc dờ cười, để còn nhắc nhớ và rưng rưng với 11 trang ký ức đậm đặc. Với hơn 260 trang sách đầy đặn, người đọc dễ cảm nhận dù “Rong chơi miền vui thú” có phiêu bổng thì ông vẫn nắm nín con chữ trở về với khuôn phép, theo kiểu người thả diều cầm dây để điều khiển vậy. Có một chi tiết nhỏ nhoi thôi, nhưng đọng lại ấn tượng khiến tôi trân quý tập sách hơn, đó là từng câu chữ chín chu, chính tả sạch sẽ đúng điệu của một giảng viên lão thành nghiêm cẩn. Rất nhiều người biết ông là một nhà giáo, nhà quản lý, nhà văn và khi đọc “Rong chơi miền vui thú”, lại thấy mồn một người biết “tìm niềm vui trong công việc trồng trọt,

bắt sâu tía lá, thường thức thành quả lao động do mình tạo ra” rồi rành rề quy trình trồng trọt khiến tôi bất giác nghi vấn, có khi nào Lê Hữu Tĩnh “đào bồng” thêm một chút danh là nông dân chính hiệu. Điều nghi vấn này đã được làm rõ, thuyết phục trong các tác phẩm “Người hưu làm vườn”, “Mảnh vườn ban công tầng 24 - Vườn trong mây” rất sinh động. Đọc “Rong chơi miền vui thú”, tôi khẳng định rằng, nhà giáo Lê Hữu Tĩnh là người sống kỹ, sống chậm. Từ ông, thêm một lần xác tín cho quan điểm “văn là người” đầy thanh tao và cao quý. Còn theo như tác giả Lê Hữu Tĩnh tự thú, nhờ có các thú vui kia nên đã “làm giàu tâm hồn, xúc cảm của con người, tạo nên những khoảnh khắc thành thời an yên vui sống, lãng quên những ưu tư sầu muộn, gác lại những toan tính mưu sinh thường nhật, giải tỏa những áp lực công việc nặng nề bức bối luôn bủa vây, đè nặng tâm trí con người”. Suy cho cùng, đời người cũng chỉ là một cuộc rong chơi, để rồi cát bụi lại hoàn cát bụi. Bởi thế, xin mượn những câu văn chiêm nghiệm của người thầy “cổ lai hy” Lê Hữu Tĩnh để kết lại bài viết này: “Thú, vui thú... là vị muối làm cho cuộc sống đỡ nhạt. Thú, vui thú... làm cho cuộc sống thêm phong phú hương vị và đa dạng sắc màu”. L.H.K

Truyện ngắn

Đoạn đường mở cõi

HOÀNG MY

Năm đó chị 44 tuổi. Tuổi đó, phụ nữ thường vẫn còn rất mặn mà. Lẽ ra chị cũng được như thế. Vậy mà hai con mắt chị quầng thâm tối đen. Tóc rụng xơ xác. Chị thường xuyên mất ngủ. Những đêm dài trở thành nỗi ám ảnh sợ hãi. Tập thể dục, đọc sách, lướt mạng, ra cửa sổ đứng nhìn xuống đường phố... là những thứ mà một, hai giờ sáng chị còn làm. Tần ngần ngó con hèm vắng tanh, chị nhớ góc kia có cái ghế đá, ba vẫn hay ngồi mỗi sớm mỗi chiều. Khi chị chạy xe ngang, vẫn hay chậm lại, kêu lên một câu rằng, “ba về nhà đi”, hoặc “ba về ăn cơm tối thôi, cho nóng”...

Chị nói với Liên, cô bạn thân, là dạo này mình cảm thấy thiếu ăn thế nào ấy. Liên cực kỳ ngạc nhiên, hỏi chị muốn ăn gì thì cùng ghé quán ngay và luôn thôi, sao phải khổ thế! Thời buổi này rồi mà có người bảo thiếu ăn, thì thật khó hiểu nè trời! Chị cười như mếu, bảo thực ra trong bếp đôi khi còn thừa mứa. Chỉ là cảnh nhà vắng vẻ quá, buồn quá. Lũ trẻ đi học, đi làm thêm, đi chơi với bạn, đi tập thể thao... có mấy khi thấy mặt. Về tối nhà là chui vào phòng riêng, chốt cửa lại. Tối bữa gọi mãi mới thò đầu ra, nhấm nhẳng nói, con không đói, mẹ phiền ghê, mẹ cứ ăn đi! Hoặc có khi chúng xuống úp mì tôm, bới một tô cơm rồi nhanh chóng bung lên phòng... Hồi còn ba, bếp hầu như ngày nào cũng đồ lửa. Còn ba, còn bữa cơm nhà, không như bây giờ. Chẳng phải cao sang gì nhưng vẫn đầy đặn, cá kho, thịt kho, khổ qua xào trứng, canh chua bắp chuối bào sơi, dưa cải muối xối vàng ươm trong hũ... Chị nhớ cái bàn ăn hình tròn, ba vẫn hay ngồi ở vị trí sát tường, có lúc kiểm đếm mớ thuốc thang của người già. Ba đi khuất, cảnh ấy, mới đây thôi mà trở nên xa xôi vĩnh viễn không gặp lại.

Những đêm mất ngủ ấy khiến chị nghĩ rằng bản thân có lẽ đang bị ông trời trừng phạt. Lỗi là của chị. Chị ham ngủ quá nên bây giờ phải thức để day dứt. Lẽ ra tối hôm đó chị đừng đi đám cưới, chị đừng ăn nhiều bánh ngọt rồi ngủ ngon lành như thế. Để khi chị thức dậy, ba đã quá mệt, nhưng không nỡ làm phiền con cái giữa đêm khuya... Trên chuyến xe cấp cứu vội vàng, nước mắt chị cứ thế mà rơi ra, không sao kìm nén được. Chị tự đứng muốn nói với với ba rằng, “ba đừng sợ, có con đây”, mà lời lẽ cùng với giọng nói dường như đã biến đâu mất biệt.

Chị chưa từng nghĩ, ba mình rồi sẽ rời đi nhanh và đột ngột đến thế. Nhiều người bệnh đó họ vẫn có thể sống thêm dăm ba năm thậm chí chục năm cơ mà. Ngay cả lúc một người bà con làm trong ngành y đến thăm và nói nhỏ với chị: Chú nghĩ ba con không qua được năm nay đâu. Chị đã bật cười không tin:

- Chú đùa à!

Chị gọi ba tại một ngôi nhà thờ nhỏ ở ngoại ô thành phố, có khuôn viên xanh bóng cây. Nơi ấy, xưa những dịp lễ lớn ba mới đi tham dự. Chị tự an ủi rằng, giờ đối với ba thì ngày nào cũng là lễ lớn,

Minh họa: HOÀNG ĐẶNG

được thông thả nằm nghe kinh kệ rồi. Dù mỗi lần thấp nhang lên bàn thờ ba, chị lại muốn khóc. Ngày mất ba, chị mới thật sự nhận ra chồng mình cũng từng mở cõi cả cha lẫn mẹ, điều mà trước đây chị chỉ nhìn thấy bằng lý trí, chưa đủ để thấu hiểu. Giờ, chị mới thấm thía việc chồng mình chỉ còn vợ và con là những người thân nhất trên đời, hãy dịu dàng với anh nhiều hơn. Không còn ba mẹ để dựa dẫm, tui hờn, yếu đuối, phận làm con chỉ đành gắng gượng cứng cỏi đi tiếp con đường của mỗi người...

Chị nhẹ nhàng khuyên Liên hãy cố gắng làm những điều có thể, khi còn có thể. Nhân gian này, rất nhiều thú mình có thể bù đắp, thay đổi được, ngoại trừ sự mất mát sinh tử. Đùng để bản thân phải hối tiếc nói lên hai chữ “giá mà”. Đó là khi Liên phân vân có nên đi thăm người mẹ năm xưa đã bỏ rơi Liên để đi theo người đàn ông khác. Mặc kệ cha con Liên thui thủi trong căn nhà trống trước hụt sau. Tối khi Liên lớn lên, trưởng thành ổn định rồi, người mẹ ấy bỗng tìm tới, nói lời xin lỗi, muốn Liên gọi một tiếng “mẹ”. Liên bảo, nhiều khi cũng muốn quên nỗi giận hờn tủi thân ngày thơ bé để chăm sóc mẹ nhưng sao khó quá! Không còn giận mẹ, nhưng xem như chẳng có chuyện gì thì Liên không thể...

Chiều nay chị rủ Liên cùng đi thăm ba. Ghé tiệm hoa ven đường khi mua một chậu hoa dành dành trắng muốt, chị kể, xưa trong sân nhà có trồng loại hoa này, tỏa hương thơm nức. Liên thấp hương xong thì một mình tần ngần trong sân thánh đường. Qua làn khói hương, chị kể với ba rằng bé Su mới đậu tuyến sinh vào lớp 10, trường tốt lắm. Chị Xiu nay cũng ngoan hơn nhiều rồi. Sau những câu chuyện vu vơ nhỏ nhặt ấy, tay chị chạm

khê vào khuôn hình, nhớ ba đến xót lòng.

Hai người phụ nữ lặng lẽ trên đoạn đường về. Chẳng biết Liên nghĩ gì, còn chị mãi miết hồi tưởng về hôm qua, hôm nay và lo cả mai này. Chị nhớ những lần ba mình chờ cơm, những hôm chị tan ca mỗi mệt cáu bần, mắng con, dằn hất với cả nhà, mà lý do đôi khi chỉ vì lũ trẻ bày bữa hoặc quần áo chưa kịp phơi... Chị ước gì thời gian quay trở lại, để chị kiên nhẫn hơn, để dàng hơn, nhẹ nhàng hơn, bao dung hơn.

Tiết thay, người ta đâu thể nào sửa chữa lỗi lầm của quá khứ.

Đã vài năm trôi qua mà sao chị vẫn không nguôi dằn vặt mình. Mấy đứa em bảo chị đừng tự trách bản thân nhiều nữa, ba sẽ không vui đâu. Chị đã đối với ba hết lòng rồi. Những năm cuối đời ba cũng được chút niềm vui khi sống cùng con cái. Cuộc sống ở phố thật không dễ dàng gì rất nhiều áp lực bủa vây, chị đã cố gắng lắm rồi. Hẳn là ba không hề trách chị điều gì.

Chị lần giờ những kỷ vật của ba. Hai chiếc ví, một đã sờn nhiều chỗ, cộng với một chiếc ví da rất mới. Phải nói là mới tinh. Chị nhớ đã dặn kỹ rằng, ba hãy thay cho cái bóp tiền đang xài đã quá cũ. Thế nhưng người già hay để dành, hay tiếc của, hay cho rằng những thứ đang dùng vẫn còn rất tốt, đâu cần lãng phí tốn kém. “Đợi lúc nào có dịp rồi dùng”. Để cuối cùng cái dịp ấy không bao giờ còn kịp nữa. Điện thoại này, cũng là chị sắm cho ba, khi ba đánh mất cái di động cũ lúc đi bộ thể dục. Bữa đó, chị đã cáu gắt trước sự vụng về của một người đàn ông đã gần ở độ tuổi thất thập. Mà quên mất, ba mình cũng xót của, cũng tiếc nuối món tài sản đó, càng rón rén lúc cùng chị chọn điện thoại mới ở tiệm. Người già không

nỡ tiêu tiền của con cái, càng áy náy khi làm cho con mình phải tốn kém. Đạo lý ấy, chị nắm rất rõ, mà vẫn vô tâm... Đôi khi, chị thử bấm gọi vào máy của ba, chỉ để nghe hồi chuông cũ, cảm giác quen thuộc cũ, những ngày sum vầy ấm áp cũ...

Có khi giữa đường đồng đức chị bật lên tiếng kêu “ba ơi” thật to. Hoặc chị lén thốt lên câu “Ba ơi về ăn cơm!” để lắng nghe tiếng nói của chính mình, như để vỗ về nỗi niềm thương của chính mình. Những vụn vặt đơn giản thế thôi, mà với chị không bao giờ còn cơ hội nữa.

□

Hôm nay, chị có cuộc hẹn công việc đến ngôi nhà kia, để tìm xin tư liệu về một ông bác đã ngoài 70. Con gái ông cụ mời chị lên lầu. Căn phòng của người già đôi chút bề bộn, nhưng để chịu nhờ chiếc ban công nhìn ra đường, rợp mát dưới bóng cây phượng vĩ. Chị ngồi đó, nghe thấy những trao đổi ân cần giữa hai cha con nhà họ. Tâm trạng chùng xuống, chị phải kìm nén để không bật khóc. Cảm giác như thoáng chút ganh tỵ vô lý khi chị chợt nhớ ra rằng, mình đã là một đứa mở cõi cha...

Đường về, trời đổ cơn mưa rào, chị ghé vội vào cây xăng, tình cờ đứng gần một người đàn ông trông về ngoài hơi lam lũ. Trên chiếc xe máy của ông có treo một túi trứng vịt lộn, thêm một gói gì đó. Tự đứng đầu chị đoán chắc, đây sẽ là mấy chiếc bánh bao nóng hổi. Ký ức của những ngày gia đình còn sinh sống ở quê ùa về. Mỗi chiều tan làm, ba chị có hòm mang theo bánh bao hay trứng vịt lộn, dậm thêm vào bữa cơm tối của cả nhà. Chị đó giờ luôn cho rằng đây là việc bình thường, là đương nhiên, đâu có gì đặc biệt. Chị đón nhận mà không mấy may hiểu ra, bản thân đã may mắn biết bao khi có một người cha yêu thương mình, quan tâm tới gia đình. Giống như rất nhiều đứa con khác, chị quen trách cứ về những điều mình chưa vừa ý. Cũng giống như khi bạn cho ai đó mỗi ngày một viên kẹo, liên tục trong cả 100 ngày. Rồi chỉ cần bạn quên một ngày, họ sẽ chỉ nhớ cái ngày bạn quên cho kẹo, mà không mấy may ghi ơn về 100 được nhận ngày kia. Phải chăng những đứa con đối với cha mẹ mình cũng tương tự như vậy, vô tâm và ích kỷ? Chị bây giờ cũng đã làm mẹ của Su và Xiu, đã kịp thấm thía nỗi cô đơn, nỗi bất lực, cảm giác nén tiếng thở dài trước sự vô tâm của con cái. Những đêm dài trong căn phòng vắng vẻ, chị ước gì con mình bớt cảm cái vào cái màn hình, để hỏi mẹ một câu rằng, sao mẹ buồn thế, sao mẹ ngủ ít thế, sao mẹ lại khóc... Mẹ nhớ ba của mẹ phải không?

Chị về đến cửa thì có tin nhắn. Liên ngập ngừng kể, hôm nay đã đến nhà mẹ... Họ nói chuyện với nhau rất nhiều. Mọi thứ hóa ra đơn giản lắm, chứ không phức tạp như bao nhiêu lần Liên đã tưởng tượng. Hóa ra tình thân ruột rà mãi mãi vẫn là một thứ tình cảm thiêng liêng khó lý giải. Chị mỉm cười với những câu chữ bối rối của Liên, tự đứng thấy lòng nhẹ hẳn. Chị bấm một câu trả lời Liên thôi, là bạn làm đúng rồi đấy!

H.M

Khoảng trời lắm sao

ĐÌNH XẾ

Ba tuần sau buổi ra mắt hoành tráng ở sân Bernabeu, ngày 7-8-2024, Kylian Mbappe tập buổi đầu cùng đồng đội. Sân tập Valdebebas của Real Madrid rộn ràng với lớp lớp người hâm mộ ngắm nhìn khoảnh khắc giàu tính kỷ niệm của ngôi sao mà CLB nhiều năm bên chỉ rước về. Tiền đạo 25 tuổi cũng hiểu đây là phút giây đáng nhớ của bản thân. Trong các bức ảnh vừa được Mbappe đưa lên trang cá nhân, người ta thấy anh luôn cười tươi bên người thầy mới Carlo Ancelotti và 6 đồng đội vừa cùng mình trở lại Madrid sau kỳ nghỉ hè. Hành trình chinh phục các đỉnh cao mới của chàng trai Pháp có vẻ bắt đầu trong không khí thân tình.

Một trong các tấm ảnh ấy ghi đậm nét cười hồn nhiên của cả Mbappe lẫn Jude Bellingham bên dàn máy tập thể lực. Gương mặt Bellingham không gợn chút ưu tư vào lúc Mbappe nở khúc cười hết cỡ, khoe hàm răng trắng đều. Cứ như họ vừa chọc ghẹo nhau hoặc nghe ai đó thốt lên điều gì tinh nghịch, hào sảng. Những ai lo ngại về chuyện thiếu hợp tác giữa hai ngôi sao, hình dung về không gian tranh đua thiếu lành mạnh giữa họ có lẽ sẽ yên tâm phần nào khi chứng kiến không khí chan hòa này.

Nỗi lo của người Madrid không phải huyền hoặc hay thiếu cơ sở. Bellingham trong mùa đầu tiên khoác áo Real Madrid đã tạo dựng tên tuổi của một ngôi sao chủ chốt, góp phần đắc lực vào thành quả rực rỡ của CLB với chức vô địch La Liga và chiếc cúp Champions League. Chính huấn luyện viên Ancelotti từng khẳng định chàng trai Anh là một trong những cầu thủ giỏi của Real Madrid hiện giờ với đóng góp ngày càng nổi bật vào chất

Kylian Mbappe có buổi tập đầu tiên cùng các đồng đội ở Real. Ảnh: bongda24h.vn

lượng và hiệu quả tranh tài của tập thể. Tài năng và tiếng tăm của Mbappe - người từng đoạt ngôi vô địch thế giới trong màu áo đội tuyển Pháp, từng giữ danh hiệu "vua ghi bàn" tại World Cup 2022 - thì không còn gì bàn cãi. Chắc chắn Real Madrid rước anh về nhằm làm rực rỡ thêm hào quang của một CLB lớn. Hai ngôi sao lớn gặp nhau và cùng dốc sức tỏa sáng trên cùng một khoảng trời! Khán giả sẽ thú vị - lắm lúc choáng ngợp vì cái đẹp và chất độc đáo của sân cỏ khi các tài năng hòa quyện để cống hiến cho một màu áo - song kinh nghiệm thao trường cho thấy bên cạnh vẫn còn nhiều nỗi lo. Một trong nỗi lo giàu tính thực tế là sự bất hòa, thiếu hợp tác, là căn bệnh của chính... ngôi sao!

Nỗi lo này đã được một tờ báo Anh đưa ra và đặt câu hỏi với huấn luyện viên Ancelotti trong chuyến du đấu của Real Madrid trên đất Mỹ mới đây. Bằng nỗi lo ngại về một Real Madrid thừa mứa anh tài mà ngôi sao nào cũng chọn cho mình cái đích hướng đến thành công, không riêng cho tập thể mà còn vì các danh hiệu cá nhân và thành đạt của bản thân trong sự nghiệp, nhà báo đã hỏi về vai trò mới của Bellingham trong đội hình với sự xuất hiện

của Mbappe. Câu hỏi gói ghém thâm ý về nguy cơ bất ổn của một khu rừng có đến hai cọp, cứ mãi tồn sục tranh ngôi chúa tể, một khoảng trời cùng lúc có hai ngôi sao, ánh sáng lắm lúc khiến chói mắt người nhìn. Viên thuyền trưởng của Real Madrid hôm ấy nhanh nhẩu trả lời: "Không có gì thay đổi với Bellingham cả. Không hề!". Rồi như sợ người ta đào sâu nỗi lo bằng các dẫn chứng thực tế từng xảy ra trong lịch sử ở Bernabeu, Ancelotti giải thích rằng ngay trong mùa đầu khoác áo Real, Bellingham đã làm công chúng ngạc nhiên về trình độ của một ngôi sao lớn và rằng phong độ và đẳng cấp ấy sẽ không hề thay đổi!

À, hiểu rồi! Ancelotti muốn thế nhưng liệu mọi việc có theo ý muốn của ông? Diễn biến sân cỏ có thể đổi thay trong khoảnh khắc. Một cú chuyển đi lệch vài centimet khiến bóng chẳng đến chân đồng đội, một nét hờ ánh nhìn thiếu sẻ chia tương tác sau pha bóng gian lao cũng đủ làm mọi thứ đảo lộn. Bên niềm vui giữ trong tay đội hình xuất sắc, chuyên gia Ý này hẳn cũng phòng ngừa lúc mình chói mắt vì độ sáng của sao!

D.X

Thiago Motta mạo hiểm

TINH BẢO

HLV mới Thiago Motta tin rằng một dàn cầu thủ mới trẻ trung không tiếng tăm vẫn đủ giúp Juventus tranh đoạt Scudetto. Quan điểm của HLV 41 tuổi này nhanh chóng được đánh giá là mạo hiểm bởi Juventus quen với cảnh ngập tràn các ngôi sao.

HLV Thiago Motta nổi như cồn vì giúp Bologna kiếm bộn tiền sau mùa giải Serie A 2023-2024. Đầu tiên là Bologna có được rất nhiều tiền nhờ (lần đầu tiên trong lịch sử) góp mặt ở Champions League mùa giải tới. Thứ hai, ông đã "thổi" vài cầu thủ trẻ trở thành ngôi sao chỉ sau một mùa giải. Tiền đạo 23 tuổi Joshua Zirkzee từ chỗ chỉ có 2 bàn thắng ở mùa giải 2022-2023, mùa giải 2023-2024 đã có 11 bàn thắng và 4 pha kiến tạo; đẩy giá trị chuyển nhượng từ 8,5 triệu euro

dạn kinh nghiệm Wojciech Szczesny cũng được thông báo rời đội. Cầu thủ chơi hay nhất Juventus mùa giải vừa qua là Weston McKennie cũng phải khăn gói rời sân Allianz trong những ngày tới. Những cầu thủ buộc phải ra đi tiếp theo là Arthur Melo, Mattia De Sciglio, Daniele Rugani, Filip Kostic và Hans Nicolussi-Caviglia. Trong khi đó, bốn cầu thủ mà ông Motta vừa đưa về Juventus đều vô danh và tới từ những CLB nhỏ. Thủ môn Michele Di Gregorio từ Monza đã nhận 51 bàn thua ở mùa

HLV Thiago Motta.

Ảnh: Getty Images

khí mua về từ Bayern Munich hồi hè 2022 lên 42,5 triệu euro khi bán sang Manchester United hồi tháng trước. Trung vệ 22 tuổi Riccardo Calafiori từ chỗ chỉ có 1 triệu euro mùa hè năm trước đã trở thành trụ cột của đội tuyển Ý tại Euro 2024 và vừa mới gia nhập Arsenal với giá 45 triệu euro.

Juventus quyết định chọn ông Motta làm người kế nhiệm Max Allegri để giúp CLB tìm lại Scudetto sau 4 năm trời vắng bóng. Những người hâm mộ Juventus nghĩ rằng ông Motta sẽ tập hợp lại những ngôi sao hiện tại và kéo về sân nhiều ngôi sao khác nữa để Juventus tranh đua vô địch với Inter Milan, AC Milan và Napoli. Hai trận giao hữu đầu tiên của Juventus có kết quả không như ý khi thua Nuremberg đang chơi ở hạng Nhi bóng đá Đức 0-3, hòa với đội bóng Pháp Brest 2-2.

Juventus là đội bóng giàu thành tích nhất của bóng đá Ý với 36 lần vô địch Scudetto. CLB thành Turin không bao giờ thiếu vắng những ngôi sao lớn trong đội hình như Cristiano Ronaldo, Giorgio Chiellini... Cách ông Motta mua và bán cầu thủ đang làm cho mọi người cảm thấy lo lắng bởi có thể khiến Juventus mất đi bản chất của một đội bóng lớn. Một ngôi sao đẳng cấp như Adrien Rabiot không được giữ lại sau khi hết hạn hợp đồng. Sốc hơn nữa, ngôi sao sáng nhất của đội vào lúc này là tuyển thủ Ý Federico Chiesa không được xếp thi đấu ở trận gặp Brest vì chờ đợi những lời chào mời chuyển nhượng từ các đối tác. Thủ môn dày

giải vừa qua, trong lúc Szczesny chỉ để thủng 31 lần. Ba cầu thủ còn lại là Juan Cabal từ Verona, Khephren Thuram từ Nice và Douglas Luiz từ Aston Villa.

Ông Motta cho biết chỉ có 2 cầu thủ "bất khả xâm phạm" ở Juventus là Dusan Vlahovic và Kenan Yildiz trong sơ đồ chiến thuật 4-2-3-1 hoặc 4-3-3. Vlahovic không thể phát huy kỹ năng săn bàn như thời còn chơi cho Fiorentina đang nhận được sự động viên rất lớn từ ông Motta nhưng vẫn chưa đạt được phong độ tốt trong đợt tập huấn trước mùa giải. Tiền đạo Serbia ghi 1 bàn từ chấm 11m và cũng sút trật 1 lần từ điểm đá phạt này. Cầu thủ trẻ 19 tuổi Yildiz được ông Motta trao cho chiếc áo số 10 trong vai trò hộ công cho Vlahovic. Đây được coi là quyết định quá mạo hiểm của ông Motta do tiền đạo Thổ Nhĩ Kỳ còn quá ít kinh nghiệm để gánh vác công việc tổ chức lối chơi cho Juventus.

Kế hoạch mua sắm tiếp theo của ông Motta cũng chỉ nhắm vào những cầu thủ trẻ tuổi nhằm xây dựng Juventus trẻ trung để thay thế dàn sao sáng mùa giải trước. HLV 41 tuổi sắp sửa đạt thỏa thuận với Nice về trung vệ Jean Clair Todibo. Ông vẫn đang thương thảo với Borussia Dortmund để có tiền đạo sa sút phong độ Karim Adeyemi. Và nhiều khả năng sẽ giải cứu Jadon Sancho khỏi Manchester United. Viễn cảnh Juventus gồm những cầu thủ trẻ và thất sủng hợp sức tranh ngôi vô địch Serie A thực sự đáng lo.

T.B

Ảnh thể thao

Gang tấc

Noah Lyles giành HCV cự ly 100m nam tại Olympic Paris thực sự kịch tính. Vận động viên người Mỹ cán đích với thành tích 9 giây 784, trong khi đối thủ người Jamaica là Kishane Thompson là 9 giây 789. Góc quay ngang cho thấy mũi giày của Thompson (bên phải) đã vượt qua vạch với nhiều nhất nên không ít người cho rằng VĐV người Jamaica đã bị đánh cắp HCV. Tuy nhiên, ban tổ chức có lý lẽ để chứng minh Lyles (bên trái) mới là nhà vô địch. Lý lẽ đó là theo quy định đồng hồ bấm giờ sẽ dừng lại khi phần thân trên của VĐV vượt qua vạch đích chứ không phải bất cứ bộ phận nào của cơ thể. Ở góc quay này thấy rõ Lyles hướng ngược về phía trước trong khi Thompson có xu hướng cong ngược lại khi về đích.

T.B (theo Newsbreak)

Đầu của Noah Lyles (bên trái) cán đích (vạch kẻ màu đen) trước Thompson (bên phải). Ảnh: Newsbreak

ĐẠO DIỄN PHẠM NGỌC LÂN

“Điện ảnh cho tôi cả ký ức lẫn cơ hội”

VÂN LAM

Vượt qua “*Bên trong vỏ kén vàng*” (đạo diễn Phạm Thiên Ân, Việt Nam) và “*Cuộc đời của Ann*” (đạo diễn Yu Irie, Nhật Bản), phim “*Cu li không bao giờ khóc*” (đạo diễn Phạm Ngọc Lân, Việt Nam) giành giải Phim châu Á hay nhất - giải thưởng quan trọng nhất tại Liên hoan phim châu Á Đà Nẵng lần thứ Hai (DANAFF II) năm 2024. Trước đó, phim đoạt giải thưởng Phim đầu tay xuất sắc nhất tại Liên hoan phim Berlin 2024.

Đạo diễn Phạm Ngọc Lân (thứ ba, trái qua) chụp cùng ban giám khảo giải GFFF Best First Feature.

Ảnh: NVCC

“Tôi chăm chỉ, đầy ắp tò mò, và may mắn được điện ảnh cho cả ký ức lẫn cơ hội.”
Đạo diễn Phạm Ngọc Lân

là một bộ phim có cốt truyện dễ theo dõi, nói được phần văn hóa và lịch sử bằng ngôn ngữ điện ảnh khác biệt. Đối với khán giả đại chúng, bộ phim có lẽ sẽ là phép thử tốt về một cách xem khác nhưng không khó cho thị trường Việt. Sâu bên trong, chúng tôi đều hy vọng sự chân thành của bộ phim và của những người đứng sau nó sẽ chạm tới đông đảo khán giả.

***“Cu li không bao giờ khóc” và “Một khu đất tốt” đều sử dụng gam màu trắng đen, anh có thể chia sẻ thêm về chủ ý của mình?**

- Một chủ đề phụ của phim là về ký ức và thời gian. Chúng tôi muốn mượn cảm giác phi thời gian mà các phim kinh điển đem lại cho khán giả để tô đậm chủ đề. Cảm giác này đến với khán giả không chỉ qua đen và trắng, mà còn qua cách diễn xuất, cách dàn cảnh và chỉ đạo máy quay.

*** Mỗi bộ phim của anh là một cách kể chuyện, phải chăng anh luôn cố gắng đổi mới ngôn ngữ điện ảnh?**

- Tôi không chú tâm vào việc đổi mới ngôn ngữ điện ảnh. Công việc tôi lấy trọng tâm là xây cho mình một thái độ với sự nhìn thông qua thái độ với điện ảnh. Phong cách phim, cách kể, câu chuyện hay ngôn ngữ điện ảnh, hiển nhiên sẽ nảy sinh tiếp sau và sẽ hợp lý một khi xác định được thái độ nhìn.

*** Đạo diễn Phan Đăng Di từng nhận xét phim của anh “mang một cảm thức hài hước và u buồn rất hiện đại”, anh có thể chia sẻ thêm về điều này?**

- Anh Phan Đăng Di giúp đỡ rất nhiều để tôi tự học, và cũng luôn ưu ái dành cho tôi các nhận xét tích cực trước đám đông. Hài hước và u buồn là hai từ đẹp gửi tới một số phim tôi làm. Thú thực, tôi không biết chúng đến từ đâu trong cơ thể mình.

*** Cảm ơn những chia sẻ chân thành của anh!**
VL

Ra mắt khán giả Việt Nam lần đầu tiên tại DANAFF II, “*Cu li không bao giờ khóc*” được đón nhận nồng nhiệt. Các phim trước đó của nam đạo diễn sinh năm 1986 cũng đạt nhiều thành tích nổi bật tại các liên hoan phim quốc tế.

*** Cảm xúc của anh như thế nào khi phim “Cu li không bao giờ khóc” đoạt giải thưởng “Phim châu Á hay nhất” tại DANAFF II?**

- Chúng tôi vui vì phim được cả hội đồng chuyên môn và khán giả Đà Nẵng đánh giá tốt. Ghi nhận này là niềm khích lệ lớn tới cả ekip, mọi người hiểu chúng tôi không đi lạc đường, và để bản thân chúng tôi có thêm động lực đưa “*Cu li không bao giờ khóc*” đến gần khán giả đại chúng cũng như để tiếp với điện ảnh.

*** Từng dự nhiều liên hoan phim quốc tế, anh đánh giá như thế nào về DANAFF II?**

- Không chỉ hướng đến phát triển khán giả và nhân lực ngành tại địa phương, tổ chức chiếu phim hay trao giải, liên hoan phim còn là dịp diễn ra các hoạt động thảo luận, đào tạo, phát hiện tài năng, mua bán phim và dự án. Tên một liên hoan phim luôn gắn với tên một vùng đất, bởi tên một người sáng

Các phim đạt nhiều thành tích nổi bật của đạo diễn Phạm Ngọc Lân:

Năm 2016, phim “*Một thành phố khác*” là đại diện Việt Nam duy nhất trong 26 phim tham dự phần tranh giải chính thức dành cho phim ngắn tại Liên hoan phim (LHP) Berlin; giải thưởng Tưởng niệm Ingmar Bergman tại LHP ngắn Uppsala Thụy Điển. Năm 2019, phim “*Một khu đất tốt*” giành giải cao nhất hạng mục Phim ngắn nước ngoài tại LHP ngắn quốc tế Vienna (Áo). Năm 2020, phim “*Giòng sông không nhìn thấy*” của đạo diễn Phạm Ngọc Lân nhận giải thưởng Lửa vàng (Asino d'Oro) cho phim hay nhất tại Liên hoan phim ngắn quốc tế Concorso (Ý)...

tác luôn gắn với tên một quốc gia, và cũng bởi đặc thù phổ quát của điện ảnh nên hoạt động liên hoan phim cũng là cơ hội để địa phương và doanh nghiệp địa phương quảng bá tiềm năng một cách văn minh và mạnh mẽ.

Liên hoan phim châu Á Đà Nẵng có ekip tốt và cách tổ chức quy củ. Để có thể tổ chức một kỳ liên hoan phim gọn gàng, tiết kiệm và thành công như vậy là không dễ. Tôi ấn tượng vì Tiến sĩ Ngô Phương Lan - Chủ tịch Hiệp hội Xúc tiến phát triển Điện ảnh Việt Nam, Giám đốc DANAFF II - tổ chức được hai kỳ liên hoan phim thành công. Thế nhưng, quy mô hiện tại vẫn cần phát triển cho xứng tầm một liên hoan khu vực và nhất là phát huy hết tiềm năng của vùng đất Đà Nẵng. Tôi hiểu rằng hạn chế hiện tại đến từ nguồn ngân sách

và hạ tầng điện ảnh giới hạn. Việc tổ chức liên hoan phim nên được tính toán dài lâu và quan tâm hơn về việc đầu tư vào hạ tầng và con người. Tôi hy vọng thành phố Đà Nẵng tìm được chính sách hỗ trợ liên hoan phim hơn nữa trong những năm sắp tới.

*** Anh nghĩ phim mình dễ hay khó xem với khán giả đại chúng?**

- Đoàn phim chúng tôi đang tính đến việc để phim được phát hành tại các rạp Việt. Trước thời điểm đó, có lẽ để phim được chiếu ở các kỳ liên hoan phim là lựa chọn hợp lý. Tháng Bảy và DANAFF II là dịp thích hợp nhất.

Qua các kỳ chiếu phim rải rác trước đây, chúng tôi hiểu “*Cu li không bao giờ khóc*” chiếm được cảm tình từ nhiều khán giả và chuyên gia điện ảnh. Họ phản hồi rằng đây

Sự giống nhau giữa Truyện Kiều và thơ Hồ Xuân Hương

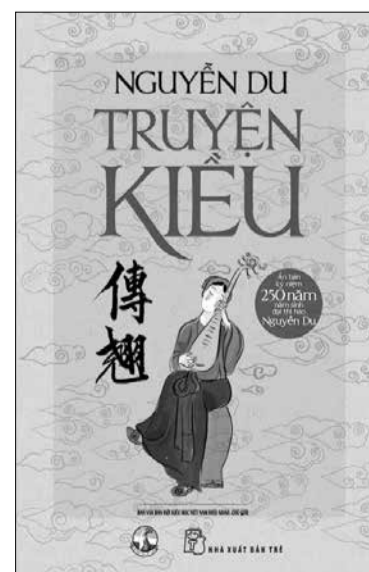
MAI VĂN HOAN

Nếu Nguyễn Du là “Đại thi hào dân tộc” thì Hồ Xuân Hương là “Bà chúa thơ Nôm” (theo cách gọi của nhà thơ Xuân Diệu). Hai người đều được công nhận là Danh nhân văn hóa thế giới. Nguyễn Du và Hồ Xuân Hương đều giỏi Hán Nôm. Đi sâu tìm hiểu Thơ Hồ Xuân Hương và Truyện Kiều ta sẽ nhận thấy những điểm tương đồng đến khó tin.

Sử dụng đại từ nhân xưng “tôi”

Theo nhà nghiên cứu phê bình Hoài Thanh, thời phong kiến “cá nhân, cái bản sắc của cá nhân bị chìm đắm như giọt nước trong biển cả”. Vì vậy, các tác phẩm văn học Trung đại rất khó lòng tìm thấy chữ “tôi” theo nghĩa đại từ nhân xưng. Chữ tôi với nghĩa đại từ nhân xưng chỉ sinh sôi, nảy nở trong các trào lưu văn học

thời 1930-1945, khi mà luồng gió từ phương Tây thổi ào ạt vào nước ta. Nhà nghiên cứu phê bình Hoài Thanh hình dung: “Ngày thứ nhất - ai biết đích ngày nào - chữ tôi xuất hiện trên thi đàn Việt Nam, nó thực bỡ ngỡ. Nó như lạc loài nơi đất khách. Bởi nó mang theo một quan niệm chưa từng thấy ở xứ này - quan niệm cá nhân” (Thi nhân Việt Nam). Cái “ngày thứ nhất” đó, chính là ngày

Tim hiểu thơ Hồ Xuân Hương và truyện Kiều ta sẽ thấy nhận thấy những điểm tương đồng đến khó tin. Đây chính là sự tương đồng về cảm quan nghệ thuật, về triết lý nhân sinh, về ý thức tư tưởng của hai thiên tài thi ca vượt tầm thời gian, đi trước thời đại.

trên thi đàn Việt Nam xuất hiện hai ngôi sao chói sáng: Nguyễn Du và Hồ Xuân Hương. Trong 88 bài thơ chữ Nôm tương truyền là của Hồ Xuân Hương, có một chữ “tôi” là đại từ nhân xưng. Đây là chữ “tôi” ở bài “*Ốc nhồi*”: “*Bác mẹ sinh ra phận ốc nhồi/ Đêm ngày lăn lóc đám cỏ hôi/ Quân tử có thương thì bóc yếm/ Xin đừng ngoáy lỗ tròn tôi*”. Nếu bài thơ Ốc nhồi của Hồ Xuân Hương được viết trước Truyện Kiều thì chữ “tôi” này có thể là chữ “tôi” theo nghĩa đại từ nhân xưng xuất hiện lần đầu tiên trên thi đàn Việt Nam. Mới xuất hiện nhưng nó không hề “bỡ ngỡ” chút nào, bởi Hồ Xuân Hương đã đưa nó vào tác phẩm văn chương một cách hết sức tự nhiên, như lời ăn tiếng nói thường ngày. Còn trong Truyện Kiều của Nguyễn Du thì có đến 25 chữ

(Tiếp theo trang 15)

Bánh xèo ngày xưa...

HIỂN NGUYỄN

Bao nhiêu năm trôi qua, trưởng thành và xa quê, tôi có thể tìm mua được món bánh này ở bất cứ nơi đâu, bởi vốn dĩ đây là món ăn dân dã, phổ biến. Tuy nhiên, không đâu tìm được chiếc bánh mang theo mùi thơm của mẹ, màu mắt của ba, vị của quê nhà, gói trọn bằng hương vị tinh thần như tôi từng cảm nhận. Món ăn, không đơn thuần chỉ là để nếm, bản thân nó còn mang trong mình câu chuyện đặc biệt. Với riêng tôi, ngoài hương vị khó quên, nó có ý nghĩa nhiều hơn một nỗi nhớ!

Thời tiết năm nay thật thất thường, khó đoán. Những ngày mưa bỗng đến nhiều hơn, bất chợt như những vệt xám cắt ngang đàn xen giữa bức tranh hè vàng rực rỡ. Hôm nay, lại một ngày mưa dai dẳng, mây giăng kín một màu xám xịt. Không khí trở nên se lạnh giữa mùa hè, làm lòng người bất chợt se sắt nỗi nhớ quê, nơi có mẹ có ba, có kỷ niệm tuổi thơ gắn liền với những cơn mưa chiều rả rích. Theo dòng ký ức, khung cảnh thường hiện ra trong trí nhớ tôi mỗi chiều mưa là hình ảnh cả gia đình quây quần bên mâm bánh xèo nóng hổi, cười đùa ríu rít, chuyện trò rôm rả. Những cơn mưa vì thế, không chỉ tắm mát cho cỏ cây hoa lá, dường như còn tưới đẫm hồn tôi bằng những yêu thương bình dị ngày thơ bé.

Hồi đó, mỗi khi mưa dầm dề ngoài hiên, nhìn mấy đứa tụi tôi buồn chân tay, buồn cả miệng, là mẹ tôi lại túc tắc đi ngâm gạo đúc bánh xèo! Đây vốn dĩ là món ăn bình dị, quen thuộc với người dân ở vùng

Minh họa: HOÀNG ĐẶNG

Quảng Nam, Đà Nẵng. Hồi đó, khi chưa có bột pha sẵn như bây giờ, mẹ thường mang gạo đã ngâm sẵn đến xay nhờ cối đá nhà hàng xóm. Tôi nhớ là ngồi quay cùng mọi cả tay mới được một mẻ bột tươi, sòng sánh trắng ngà, thơm mùi gạo mới. Vì làm thủ công nên trong phần chuẩn bị thì khâu xay bột là chiếm thời gian nhiều nhất.

Nhân bánh xèo rất đa dạng, nguyên liệu cũng không quá cầu kỳ. Quê tôi hay làm bánh xèo nhân tôm, thịt heo ba chỉ, có thêm vài quả trứng gà để thêm độ giòn. Bây giờ cũng có nơi làm nhân bằng thịt bò, thịt gà, mực tươi... nhưng tôi vẫn thấy làm bằng tôm, thịt heo là ngon nhất. Tôm có thể mua vài lạng tôm đất, hay có sẵn mỡ tôm đồng vớt được những ngày mưa thì càng ngon và ngọt vị. Thịt ba chỉ mua về thái lát mỏng, ướp với chút gia vị tiêu, hành, nước mắm, mù chính, để cho thấm. Muốn chiếc bánh có màu vàng ươm thu hút, bí quyết là cho thêm nửa muỗng cà phê bột nghệ vào nhân, rồi cho ít dầu phộng vào chảo, phi chút hành

tím cho thơm rồi cho tôm thịt vào xào, đảo qua vài lượt, rim một tý cho thấm. Phần nhân có thể cho vào bột hoặc cho riêng theo từng mẻ. Mẹ tôi thường cho hẳn vào mẻ bột, đập vài quả trứng gà, xắt thêm ít hành lá trộn đều lên là xong.

Đặt cái chảo lên bếp củi đỏ hồng, cho xíu dầu, tay kia khuấy đều bột với nhân, múc một vĩa vừa đổ vào chảo vừa xoay nhẹ tay để bột dàn đều khắp mặt. Nếu có thêm vài cọng giá sống nữa thì càng ngon và lâu nguội. Đây vùng một lát, cho lửa vừa, đến khi bánh chín đều, lớp rìa phía ngoài giòn cong lên là được. Gấp đôi bánh lại, để ra cái mâm có lót sẵn lá chuối, chờ chút cho bột nóng là thường thức được ngay. Chiếc bánh vàng ươm, nóng giòn trên tủa ra hương thơm ngào ngạt, trông vừa đẹp mắt, vừa hấp dẫn đầy kích thích.

Trong lúc mẹ tôi đổ bánh, mấy chị em thường sẽ tút tút chuẩn bị rau sống và nước chấm. Ở quê, cứ ra vườn là

kiểu gì cũng đầy đủ rổ rau với những húng, quế, hành ngò, hẹ, tía tô, bạc hà... Ngó nghiêng mấy cây chuối có khi hái được cái bắp chuối đem xắt mỏng nữa là càng thêm hấp dẫn. Phần nước chấm cũng rất đơn giản, chỉ cần cho vài tép tỏi và một hai quả ớt già cho nát, thêm ít đường, vắt miếng chanh, rồi cho nước mắm vào khuấy cho quyện vào nhau là được chén mắm có vị chua ngọt mà đậm đà.

Cái thú của mấy chị em tôi là phải ăn bánh xèo trong bếp, ngay khi vừa làm xong mới chịu. Mẹ tôi đổ, còn mấy đứa tụi tôi xúm lại bên chiếc bàn con con kê sẵn cạnh bếp, xuýt xoa từng miếng bánh nóng hổi, kẹp thêm ít rau, chấm với chút mắm chua ngọt. Bánh vừa làm xong giòn vàng, giữ nguyên vị ngọt ngon của bột, của tôm, hành, chút béo của thịt ba chỉ, chút cay nồng của mỡ rau vườn cùng vị đậm đà của mắm ớt, chao ôi ngon chi lạ! Ăn đến đâu thấm đến đó. Chúng tôi vừa ăn, vừa ríu rít cười đùa, gọi mẹ bên này, trêu ba bên kia, vô cùng vui vẻ. Những lúc như thế, ba thường ngồi uống trà chiều, ngắm nhìn tụi tôi. Không biết ba nghĩ gì nhưng khuôn mặt dường như ánh lên niềm hạnh phúc đơn sơ. Miếng bánh xèo có lẽ cũng vì thế mà cũng tròn thêm vị.

Đường về quê không xa lắm, nhưng những bận rộn, lo toan dường như đã vô tình nới dài thêm khoảng cách. Trong cơn mưa làm râm những ngày cuối hạ, ngồi trên chuyến xe chiều trở về quê, trong tôi miên man nhiều suy nghĩ. Lâu lắm rồi, tôi mới về thăm ba mẹ... H.N

Mát lòng cùng kem tuyết

HUYỀN LÊ

Món kem tuyết hấp dẫn tại Mr P-Bingsu & Trà.

Ảnh: H.L

Kem tuyết (hay còn gọi bingsu) được biến tấu từ món đá bào kakigori Nhật Bản và trở thành món ăn giải nhiệt được giới trẻ yêu thích vào những ngày hè oi nóng. Một ly kem tuyết chuẩn vị thường có sự kết hợp giữa trái cây tươi, đậu phộng, đậu đỏ, mè đen, trà xanh, bánh quy nghiền, nước cốt dừa, đá bào kèm sữa đặc...

Tại Đà Nẵng, để thưởng thức ly kem tuyết chuẩn vị, bạn có thể ghé đến Mr P-Bingsu & Trà trên đường Trưng Nữ Vương (quận Hải Châu). Với tông màu trắng - xanh tinh tế, địa chỉ mang đến cho thực khách không gian nhẹ nhàng, thư giãn trong lúc thưởng thức ly kem tuyết thơm ngon, đầy đủ hương vị. Ví dụ, món bingsu cream brulee được nhiều bạn trẻ lựa chọn bởi lớp đá bào mềm mịn, quyện cùng lớp kem brulee béo ngậy, thơm lừng. Trong khi đó, ly bingsu chocolate kết hợp giữa dâu

tây và bánh oreo mang lại trải nghiệm ẩm thực độc đáo khi có đầy đủ hương vị ngọt, chua, giòn, thơm. Nếu là tín đồ của "xoài chín", chắc chắn bạn không nên bỏ qua ly bingsu tuyết xoài hay bingsu dưa lưới mix xoài mang sự ngọt thơm đặc trưng của loại trái cây nhiệt đới này. Điểm đặc biệt của ly kem tuyết là lớp đá bào mát lạnh kèm hương vị thơm ngon từ những nguyên liệu đi kèm.

Mr P-Bingsu & Trà phục vụ hơn 20 loại bingsu trái cây và hơn 50 loại trà, cà phê, sữa chua thơm ngon, đa dạng. Ngoài ra, để khách ăn no, quán bán thêm pizza, tokbokki cùng một số loại bánh ngọt. Có thể nói, nhờ sự kết hợp đa dạng nguyên liệu, hương vị, công thức chế biến độc đáo cùng mức giá hấp dẫn đã giúp Mr P-Bingsu & Trà trở thành điểm đến yêu thích của giới trẻ thành phố thời gian qua. H.L

▽ sách mới, sách hay

MẪU ĐƠN

1. Cuốn sách "Người bạn đường du lịch văn hóa Hội An" của tác giả Nguyễn Thái Bình và Phạm Hoàng Hải (NXB Chính trị Quốc gia Sự thật, 6-2024) góp thêm một nét phác họa nhằm hoàn thiện hơn bức tranh về lịch sử và văn hóa Hội An - Di sản văn hóa thế giới được UNESCO công nhận, một trong những điểm du lịch hấp dẫn nhất tại Việt Nam.

Đầy 240 trang, gồm 9 bài viết, cuốn sách miêu tả bức tranh về một Hội An bình yên, thân thuộc nhưng cũng thật ấm áp, mến khách. Cuốn sách chính là những hồi ức để hình ảnh thành phố di sản này vẫn lảng động đầy hoài niệm trong bạn. Rất có thể, bạn sẽ thấy nuối tiếc vì đã không lưu lại phố Hội lâu hơn, và biết đâu một ngày nào đó, bạn sẽ trở lại Hội An một lần nữa.

Trong 9 bài viết, các tác giả dành những trang viết đầu tiên cho phố

cổ Hội An - điểm lõi của Hội An. Người đọc sẽ được dạo bước trên những con phố cổ, trải nghiệm cảm giác thư thái lạ lùng, và để rồi cảm thấy "như thể đang đi lạc vào một câu chuyện cổ tích giản dị, ngược dòng thời gian hàng vài trăm năm trước đây", như được "trở về" thương cảng

Hoài Phố sầm uất năm xưa. Những ngôi nhà cổ lợp ngói âm dương phủ đầy rêu phong, với các hàng cột gỗ và các xà, kèo dọc ngang, sâu hun hút nhưng luôn mở rộng cửa và du khách hoàn toàn có thể bước vào bất cứ ngôi nhà nào của còn để ngỏ, thân tình bất chuyện với một cụ già hay một người chủ quán. Để người đọc biết được ở đó có những gì mà cả thế giới phải tìm đến, để UNESCO phải dày công nghiên cứu, xét duyệt và đưa vào danh mục Di sản văn hóa thế giới.

2. "Phản biện như một chuyên gia" của tác giả Lang Minh (NXB Trẻ, 6-2024) là tác phẩm dùng góc nhìn phân tích của chuyên gia kết hợp với kỹ thuật lập luận ngắn gọn mà sắc nét của báo chí để dẫn dắt bạn đọc làm quen với tư duy phản biện theo cách sống động, đầy hơi thở cuộc sống.

Bản thảo được tác giả Lang Minh xây dựng dựa trên kinh nghiệm nhiều năm giảng dạy kỹ năng tư duy phản biện và viết các bài nghị luận xã hội cho nhiều tờ báo lớn (đặc biệt là mục

Góc nhìn của VnExpress).

Nội dung sách kết hợp kiến thức từ các giáo trình Tư duy phản biện tiêu biểu trên thế giới với các ví dụ từ bài viết của các chuyên gia về các vấn đề Việt Nam đương đại. Hơn 50 ví dụ - vấn đề đời sống trong sách đều

xuất phát từ các tranh luận nổi bật trên truyền thông Việt Nam trong suốt bảy năm qua.

Bố cục sách được chia làm sáu chương. Trong mỗi chương sách, tác giả không chỉ giải thích khái niệm, đặc điểm của mỗi hợp phần hay cách chúng quan hệ với nhau mà còn cung cấp các kỹ thuật cùng hướng dẫn thực hành với mục tiêu giúp độc giả mài giũa lập luận sắc bén, hướng tới một phương pháp tư duy hiệu quả.

"Phản biện như một chuyên gia" không chỉ hữu ích cho các độc giả đang tìm kiếm một cách tiếp cận tư duy phản biện gắn liền với bối cảnh sống của bản thân, cuốn sách còn là một chỉ dẫn phù hợp để bất cứ người đọc nào bắt tay vào tìm hiểu kiến thức của nhiều lĩnh vực khác nhau, xây dựng thế giới quan đa chiều trên tinh thần xây dựng. Ngoài ra, đây là cuốn sách khơi gợi niềm vui khám phá tri thức với tâm thế tôn trọng quan điểm đa chiều và tinh thần xây dựng trong một thế giới ngày càng khó để các bên đối thoại cùng nhau. M.D

Đổi sách lấy cây, lan tỏa thông điệp yêu thương

HUYỀN LÊ

Sau 12 tuần tổ chức, chương trình “Đổi sách lấy cây” năm 2024 do nhóm từ thiện Fly To Sky (thuộc Trung tâm Tình nguyện quốc gia, Trung ương Đoàn TNCS Hồ Chí Minh) vừa khép lại với 14 tấn sách, 25.000 sản phẩm quần áo, đồ chơi, gấu bông... được bạn trẻ khắp cả nước mang đến quy đổi để nhận về những chậu cây xanh, những sản phẩm thân thiện môi trường.

Tại Đà Nẵng, chương trình “Đổi sách lấy cây” được Đội tình nguyện Hoa phượng đỏ, Trường THPT Hoàng Hoa Thám phối hợp Fly To Sky triển khai nhằm lan tỏa thông điệp yêu thương đến trẻ có hoàn cảnh khó khăn, không nơi nương tựa. Nguyễn Đỗ Bảo Trâm, Đội phó Đội tình nguyện Hoa phượng đỏ cho biết, sau mỗi tuần tổ chức, đội tình nguyện nhận về hàng chục kg sách, giấy các loại, riêng tuần đầu tiên thu được 100kg sách, giấy và hơn 330 sản phẩm khác như quần áo, cặp sách, vở lon... Theo Bảo Trâm, điều đặc biệt là chương trình kéo dài xuyên suốt 12 tuần nhưng số lượng bạn trẻ đến đổi sách lấy cây không giảm mà có xu hướng tăng. Chưa kể, nhiều bạn trẻ đến tham gia nhiều tuần liền, thậm chí còn trao tặng những bộ sách giáo khoa còn rất mới.

Chương trình “Đổi sách lấy cây” được Đội tình nguyện Hoa phượng đỏ, Trường THPT Hoàng Hoa Thám phối hợp Fly To Sky triển khai nhằm lan tỏa thông điệp yêu thương đến trẻ có hoàn cảnh khó khăn, không nơi nương tựa. Ảnh: H.L

Fly To Sky thành lập năm 2018 tại tỉnh Gia Lai với thành viên chủ yếu là học sinh, sinh viên trên địa bàn. Đến nay nhóm đã thu hút hơn 6.700 tình nguyện viên trẻ khắp cả nước tham gia thực hiện hơn 27 dự án, 180 chương trình hỗ trợ sách giáo khoa, nước sạch, thiết bị y tế, đồ dùng học tập, quần áo cho trẻ hoàn cảnh khó khăn.

Để hoạt động diễn ra thành công, Đội tình nguyện Hoa phượng đỏ chia thành các nhóm sách giáo khoa, sách tham khảo, truyện thiếu nhi, giấy báo, giấy vở, cặp học sinh, đồ dùng học tập và vỏ hộp sữa, pin đã qua sử dụng... Dựa trên số lượng quy đổi, đội sẽ tặng lại sen đá, cây cảnh hoặc các sản phẩm thân thiện môi trường. Trâm cho hay, mỗi tuần chương trình sẽ công bố bảng quy đổi khác nhau nhằm tránh lặp lại sản phẩm trao tặng, tạo hứng thú cho người tham gia. Thông qua chương trình,

đội tình nguyện mong muốn góp phần hỗ trợ sách cho trẻ em vùng cao, lan tỏa thông điệp sống xanh cũng như phát triển văn hóa đọc trong cộng đồng.

Sau 5 lần tham gia chương trình “Đổi sách lấy cây”, Nguyễn Thị Hồng Nhung (SN 2007), phường Phước Mỹ, quận Sơn Trà, cho biết em đã có cho mình bộ sưu tập sen đá và các loại ống hút làm bằng cỏ sậy, gạo gufoods, cỏ bàng, bàn chải tre... “Em tới đây ngoài mang đến những sản phẩm có thể quy đổi, còn mong muốn

được tiếp cận dòng sản phẩm thân thiện môi trường, có lợi cho sức khỏe như ống hút, bàn chải tre. Ngoài ra, điều khiến em thích thú là có thêm nhiều người bạn mới có cùng sở thích và tình yêu thiên nhiên, môi trường”, Hồng Nhung chia sẻ.

“Đổi sách lấy cây” là hoạt động thường niên được Fly To Sky khởi xướng năm 2019, đến nay thu hút hơn 50 đơn vị, doanh nghiệp, tổ chức xã hội đồng hành với mục tiêu mang lại những món quà ý nghĩa cho trẻ miền núi, có hoàn cảnh khó khăn và trẻ sống tại các trung tâm mồ côi, bảo trợ xã hội. Năm 2024, chương trình tổ chức 33 điểm quy đổi tại nhiều tỉnh, thành trong dịp hè. Sản phẩm sau khi quy đổi được phân loại, tiến hành trao tặng hoặc gửi đến các đơn vị tái chế theo quy định.

Anh Lê Văn Phúc (SN 2002), Chủ nhiệm nhóm Fly To Sky thông tin, chương trình “Đổi sách lấy cây” mỗi năm thu về 10-20 tấn giấy, sách các loại. Qua đó, trao tặng 500-700 bộ sách giáo khoa, 5.000-10.000 cuốn sách cùng nhiều tủ sách, thư viện cộng đồng đến trường học vùng cao, vùng sâu vùng xa, biên giới, vùng đồng bào dân tộc thiểu số, cơ sở bảo trợ xã hội. Đặc biệt, trong thời gian diễn ra chương trình, nhóm khuyến khích các đơn vị phối hợp tổ chức hoạt động vui chơi, giải trí như vẽ chậu cây, trang trí túi vải... để thu hút giới trẻ tham gia. “Ngoài mục tiêu lan tỏa thông điệp yêu thương đến trẻ em có hoàn cảnh khó khăn, chương trình mong muốn tạo nên mạng lưới tiêu dùng xanh trong giới trẻ, đồng thời nâng cao ý thức sử dụng nguồn tài nguyên sách, sử dụng sản phẩm thân thiện môi trường và đẩy mạnh hoạt động tái chế”, anh Phúc khẳng định.

H.L

Học kỳ hè ý nghĩa của sinh viên kinh tế

LÂM VIÊN

Trường Đại học Kinh tế (Đại học Đà Nẵng) vừa tổ chức chia tay các bạn sinh viên tham gia Chương trình trao đổi sinh viên kỳ hè năm học 2023-2024. Quãng thời gian tuy ngắn nhưng thật sự ý nghĩa đối với nhóm sinh viên khi được học tập tại Đà Nẵng.

Chia tay thầy cô, bạn bè mới quen trong gần một tháng học tập, điều Trần Văn Khánh (SN 2002, sinh viên Trường Đại học Kinh tế Quốc dân) mang về Hà Nội không chỉ là nền tảng kiến thức căn bản về marketing mà còn là kỷ niệm về những hoạt động ngoại khóa, tham quan, tắm biển... “Gần một tháng ở đây, hầu như

Sinh viên của chương trình trao đổi kỳ hè tham gia ngoại khóa tại danh thắng Ngũ Hành Sơn tháng 7-2024. Ảnh: PV

chiều nào em cũng đi tắm biển Đà Nẵng. Những ngày ở đây cho em rất nhiều điều bổ ích để áp dụng cho công việc và học tập sau này”, Khánh chia sẻ.

Cũng như Khánh, Nguyễn Thị Mỹ Hoa (SN 2002, sinh viên Trường Đại học Kinh tế Quốc dân) xem thời gian học tập ở Trường Đại học Kinh tế là trải nghiệm tuyệt vời. Hoa tâm sự: “Ở Đà Nẵng, em có dịp tham gia môi trường học tập có nhiều khác biệt so với ngôi

trường em đang học tại Hà Nội. Nhà trường tổ chức nhiều hoạt động cũng như tạo sân chơi để em và các bạn có thể tương tác, hiểu nhau hơn. Nếu có một cơ hội để quay lại với chương trình này, em vẫn sẽ tham gia”.

Nguyễn Thị Mỹ Hoa và Trần Văn Khánh là hai trong số 17 sinh viên đến từ các trường Đại học Kinh tế quốc dân, Đại học Thương mại, Học viện Ngân hàng và Học viện Tài chính, được cử tham gia

chương trình trao đổi sinh viên kỳ hè năm học 2023-2024 tại Trường Đại học Kinh tế. Đây là năm thứ 2 nhà trường tổ chức chương trình này, mang lại cơ hội để sinh viên giao lưu, học hỏi, trải nghiệm và tăng cường tinh đoàn kết, hợp tác, phát triển giữa các trường đại học khối ngành kinh tế trong cả nước. Đặc biệt, trong khuôn khổ học phần “Marketing căn bản”, các em được tham gia cuộc thi “Are You The Best KOC” theo hình thức thực hiện một video truyền thông tối đa 3 phút để quảng bá về thành phố Đà Nẵng dưới góc độ trải nghiệm của người tiêu dùng chủ chốt. Đây cũng là sân chơi giúp sinh viên làm quen với những kỹ năng xây dựng content video và thực hành các phần mềm chỉnh sửa video trong truyền thông marketing. Sau khi hoàn thành khóa học, sinh viên được nhận giấy chứng nhận tham gia chương trình trao đổi kỳ hè tại Trường Đại học Kinh tế.

Theo đánh giá của PGS.TS. Đoàn Ngọc Phi Anh, Phó hiệu trưởng Trường Đại học Kinh tế, chương trình trao đổi kỳ hè

năm học 2023-2024 tạo cơ hội học tập, giao lưu học thuật cũng như những trải nghiệm văn hóa đầy sắc màu cho sinh viên. Hoạt động được thực hiện theo thỏa thuận hợp tác trao đổi sinh viên của lãnh đạo 10 trường đại học khối ngành kinh tế hàng đầu của Việt Nam. Các trường tham gia thống nhất về nội dung, phương thức trao đổi sinh viên đa phương hoặc song phương, đồng thời chia sẻ kinh nghiệm về công tác quản lý đào tạo, bảo đảm chất lượng giáo dục, khai thác lĩnh vực chuyên môn thế mạnh của mỗi trường, qua đó giúp sinh viên tất cả các trường thành viên có thêm nhiều trải nghiệm quý báu và gia tăng cơ hội có việc làm sau khi tốt nghiệp. Trên cơ sở này, Trường Đại học Kinh tế tích cực triển khai chương trình trao đổi sinh viên với các trường đại học trong khuôn khổ thỏa thuận. Tính đến nay, trường đã đón gần 50 sinh viên trao đổi đến tham quan, học tập, đồng thời cử hơn 20 sinh viên đến học tập tại các trường đối tác.

L.V

Chở báo qua sông

NGUYỄN ĐÌNH XẾ

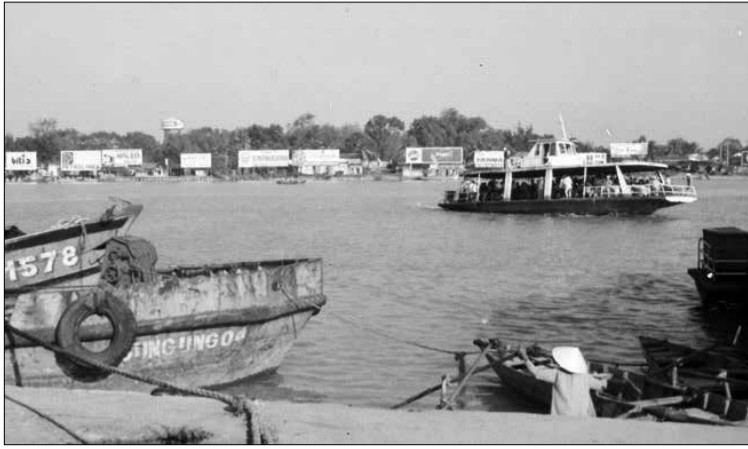
“Niềm mặt hàng mới của tổ hợp sản xuất nước mắm Hải Sơn” là tựa đề bài viết của tôi lần đầu tiên được đăng trên Báo Quảng Nam - Đà Nẵng. Tôi nhớ đó là khoảng tháng 6-1975, hơn 3 tháng sau ngày thành phố Đà Nẵng giải phóng.

Khỏi phải nói ngày đó tôi vui như thế nào khi lần đầu tiên nhìn thấy bút danh của mình dưới bài báo chạy 4 cột ở trang 3 của tờ báo mà suốt mấy tháng ròng mình gắn bó với nó trong tư cách một phóng viên trẻ mới vào nghề. Cái tựa của bài báo có vẻ hơi thô nhưng có hề gì, tôi chẳng phân nản hay buồn bực một chút nào. Trước đó, tôi có một đêm khó ngủ vì rạo rức khi nhìn thấy bài báo của mình được dán trang trong bản vẽ maquette ở phòng Tòa soạn. Thời đó, để được lên khuôn, một bài báo phải đi qua nhiều công đoạn rất gian truân. Nhà in lúc ấy nằm trên đường Yên Bái nổi dài, cách tòa soạn khoảng 500 mét và tôi nhớ mình đã thấy đoạn đường từ nhà in đến tòa soạn chiều ấy mới đẹp làm sao khi anh phó thư ký tòa soạn đạp chiếc xe cộc cạch mang bản vẽ maquette cùng toàn bộ bài vở của số báo đến giao cho nhà in.

Chừng như cả thế giới chữ nghĩa đang nằm trong tay khi lần đầu bài viết to tướng của mình chiếm hoành tráng cả hơn một phần tư trang báo! Tôi hình dung bài báo của mình đang được bạn đọc khắp nơi chăm chú nghiên ngẫm mà mở cờ trong bụng. Những

thằng bạn cùng lớp, những cô gái cùng xóm, tất cả dường như cũng đang say sưa dán mắt vào trang báo có bài của tôi! Hình dung kiểu gì tôi cũng nhận ra một cảm giác ngọt ngào mê đắm. Ôi cái bài báo đầu tiên, nó làm ta ngây ngất! Sau này, khi trưởng thành và bắt đầu nếm trải đủ thứ ngọt bùi cay đắng nghiệp dĩ, nhớ lại cảm giác ngày đầu có bài được in báo, tôi hiểu đó không phải là sự háo danh xốc nổi mà chính là nỗi khao khát được khẳng định và được công nhận mà bất cứ chàng trai cô gái nào chấp chững vào đời cũng thường trải qua.

Khao khát ấy của tôi có lẽ một phần đến từ suy nghĩ nghề báo là một nghề vinh quang tiếp cận với những giá trị thuộc về tri thức và tài năng, phần khác từ những gian khó, kỳ công qua tác nghiệp của các nhà báo lớp trước (tất cả họ đều vừa từ chiến trường lửa đạn bước ra), đặc biệt qua việc chứng kiến hành trình trầy vi tróc vảy của một mẫu tin, một bài báo từ lúc còn nằm trong sổ tay người viết đến lúc xuất hiện trên trang báo. Trước bài báo đầu tiên này, tôi đã có niềm tin ngần, vài mẫu chuyện người tốt việc tốt được đăng. Trong suy nghĩ của tôi lúc ấy, chúng chưa đủ sức chứng minh năng lực của mình như một bài báo dài cả ngàn từ, có kèm ảnh minh họa, được ấp ủ từ những chuyến đi cơ sở khá công phu, tiếp xúc, gặp gỡ đủ người, đặc biệt là phải thức liên mấy đêm với cơ man nào là bản thảo viết đi viết lại vô số lần. Tôi đặc biệt thích thú vì mình vẫn giữ được văn phong riêng dù đó là bài viết về... nước mắm

Phà ngang sông Hàn.

Ảnh: ĐÌNH LẠC

và con đường phục hồi việc chế biến nước mắm của một địa phương nhỏ ở phường Thọ Quang có truyền thống đánh bắt, chế biến hải sản.

Chính một người bạn cùng lớp thời phổ thông trung học đã xác nhận điều này. Trong chuyến từ Thành phố Hồ Chí Minh về quê Đà Nẵng ăn Tết sau đó mấy tháng, Việt - tên người bạn - đã đọc thấy bài báo của tôi khi vào phòng đọc báo ở góc ngã tư Hùng Vương - Yên Bái. Nhìn thấy tên tôi dưới bài báo, hẳn ta đã đọc với tất cả ngạc nhiên, tò mò. “Đúng là lối hành văn của bạn mình rồi”, Việt nghĩ thế nhưng anh chàng vẫn bán tín bán nghi vì nghĩ rằng để gì một người vừa đỗ tú tài ở đô thị miền Nam, đang học giữa chừng năm thứ nhất đại học như tôi lại có thể làm việc ở một tòa báo cách mạng. Trước lúc trở lại Thành phố Hồ Chí Minh, Việt đã tìm đến tôi chỉ để hỏi cho ra lẽ. À, thì ra người bạn cùng lớp phổ thông đã nhận ra “bóng dáng” của tôi qua đoạn kết của bài viết mà hẳn bảo không thể lẫn vào đâu được hơi hướng những bài luận của tôi thời lớp đệ ngũ, đệ tứ (lớp 8, lớp 9 bây giờ). Trong nỗi cảm động đến

chảy nước mắt, tôi đã nghe Việt đọc vanh vách đoạn kết bài báo đầu tiên của mình: “Ngoài kia, biển Nam Thọ xanh ngắt mây trời, sóng đập vào bờ trắng xóa, những chiếc tàu đánh cá đang về bến...”

Trong đời làm báo của mình, tôi đã viết cả ngàn bài báo nhưng bài báo đầu tiên ấy thì làm sao mà quên được. Không đơn thuần in đậm dấu ấn chấp chững vào nghề, bài báo đầu tiên của tôi còn gói ghém nhiều xúc cảm thời trai trẻ sôi động, hằng hải với không ít ngây ngô vụng dại cùng đủ chuyện buồn vui. Đà Nẵng bây giờ không còn chuyến phà sớm chiều lại qua hai bờ sông Hàn nhưng tôi làm sao quên được hình ảnh anh chàng phóng viên chưa qua trường lớp, chỉ vào nghề bằng niềm hăng say vừa làm vừa học ngày ấy là tôi sớm sớm chiều chiều gõ lưng trên xe đạp với chồng báo nặng trĩu sau yên xe đến từng con phố heo hút dưới chân núi Sơn Trà, đọc những xóm chài đẩy cát nóng vùng biển Phước Mỹ, An Hải Đông hay những mái tranh mộc mạc ở Tân Đa Mạn, Non Nước!

Thời đó, với nhiệm vụ thường trú

khu vực quận Ba, chàng phóng viên trẻ ấy cùng lúc làm hai phần việc là vừa xuống các xóm phố phản ánh thông tin về đời sống của phố phường sau ngày giải phóng vừa trực tiếp mang báo đến tận các hộ gia đình phát không cho bà con. Muốn làm tốt phần việc của mình, anh ta phải nhờ bàn tay góp sức của các cán bộ văn hóa - thông tin phường, khối phố. Và nhắc đến điều này, tôi bỗng nhớ đến anh Linh, phụ trách thông tin khối phố Thọ Vinh dưới chân núi Sơn Trà và chú Ba, chủ quán cà-phê ở khu vực này. Họ là những người đọc đầu tiên cầm trên tay tờ báo còn thơm mùi mực in, đồng thời là những cộng tác viên đắc lực mang báo đến tận tay các hộ gia đình. Bằng nỗi háo hức đợi chờ từng trang báo vừa ra lò, chính họ đã thổi vào trái tim hồn nhiên của tôi niềm say mê nghiệp dĩ, làm lúc giúp tôi xua tan bao nhọc nhằn khi oằn lưng đạp xe trong nắng gắt mùa hè hay mưa lạnh mùa đông qua đoạn đường thăm thẳm từ bến phà An Hải đến những xóm làng dưới chân Sơn Trà hay bên kia Ngũ Hành Sơn.

Những xóm nghèo đơn sơ mộc mạc ấy bây giờ không còn nữa. Gương mặt mới của đô thị Đà Nẵng đã xóa hẳn vết tích cơ hàn hoang sơ của cả khu vực ngày xưa. Những nhân vật từng được nêu trong bài viết đầu tiên của tôi ở tổ hợp tác nước mắm Hải Sơn thời ấy hẳn nhiều người đã đi xa. Anh Linh, chú Ba cà-phê chẳng biết mất còn... Nhưng tôi không khỏi nghe lòng mình xao xuyến mỗi lần nhắc đến họ, vẫn thấy như là mới hôm qua hôm kia đây thôi, cái dáng anh Linh mau mắn đỡ lấy chồng báo vừa khi xe đạp của tôi trở tới trong lúc chú Ba cùng mấy bạn già của chú thì lau vội cặp kính trắng để hăm hở dán mắt vào từng trang báo mới ra lò...

N.Đ.X

Phát triển bền vững cây thuốc quý

(Tiếp theo trang 5)

mà còn phân bố rộng rãi, trải khắp trên các địa hình với sản lượng lớn. Đơn cử, dọc theo tuyến đường lên bán đảo Sơn Trà, dễ dàng nhìn thấy hàng trăm cây thuốc quý như ngấy hương, sâm cau, dây thìa canh, chè vàng, huyết giác, lạc tiên, cốt toái bổ, bách bệnh... với số lượng lớn. Điều này tạo thuận lợi cho các nhà khoa học hoặc sinh viên ngành y nghiên cứu, thực nghiệm.

Ông Võ Chí Trung (SN 1976), thành viên nhóm “Thuốc nam mà hay” tại Đà Nẵng cho biết năm 19 tuổi, ông được cha là lương y Võ Chí Giáp truyền nghề. Từ đó đến nay, ông thường xuyên tổ chức các chuyến đi hái thuốc nam tại bán đảo Sơn Trà mang về điều chế thuốc phục vụ việc chữa bệnh. Theo ông, hiện nay việc khai thác cây thuốc nam tại bán đảo Sơn Trà chủ yếu diễn ra ở bìa rừng, do đó số lượng cây thuốc tại khu vực bảo tồn gần như còn nguyên vẹn. “Đi sâu vào các tiểu khu, chúng tôi gặp rất nhiều cây thuốc có tên trong danh mục 100 dược liệu có giá trị y tế và kinh tế cao như bách bộ, cấu tích, hoài sơn, dành dành, hoàng đằng, sa nhân, thiên niên kiện... Để khai thác bền vững nguồn cây thuốc mộc tự nhiên, việc cần làm của ngành y tế là đưa ra các giải pháp khai thác đi đôi với bảo tồn, phát triển và tuân thủ các tiêu chí GACP-Who và FairWild. Cùng với đó, cần nghiêm cấm việc khai thác bừa bãi cây thuốc

mộc tự nhiên trong 2 khu bảo tồn thiên nhiên Bà Nà - Núi Chúa, bán đảo Sơn Trà và tuyệt đối không khai thác 30 loài cây thuốc nằm trong danh sách bảo tồn”, ông Trung nói.

Trước nhu cầu sử dụng cây thuốc ngày càng cao, ngành y tế Đà Nẵng bước đầu đề xuất UBND thành phố quan tâm, tạo điều kiện cho người dân trồng khoảng 40 loài có tiềm năng phát triển kinh tế như kim tiền thảo, trinh nữ hoàng cung, ké đầu ngựa, hương nhu, cối xay... và nghiên cứu trồng, nhân rộng diện tích cây thuốc nằm trong danh sách bảo tồn như lá khôi, sâm cau, ba kích, thuốc thượng... Liên quan đến vấn đề này, ông Tuấn thông tin, hiện có 23/40 loài nằm trong danh sách đề xuất được trồng rải rác khắp các địa phương nhưng vẫn chưa đáp ứng nhu cầu sử dụng thuốc đông y ở thành phố. Do vậy, việc thành phố Đà Nẵng cần làm lúc này là nhanh chóng quy hoạch vùng trồng cây thuốc theo tiêu chuẩn GACP-WHO, hướng tới việc thu được nguồn dược liệu có chất lượng cao, số lượng lớn. Đồng thời, xây dựng đội ngũ cán bộ chuyên trách về dược liệu để giúp người dân (kể cả cán bộ kiểm lâm) nhận dạng, có kiến thức về giá trị y học của cây thuốc nhằm tăng hiệu quả khai thác cũng như tăng ý thức trong bảo tồn nguồn gen quý hiếm.

T.Y

Sự giống nhau giữa Truyện Kiều và thơ Hồ Xuân Hương

(Tiếp theo trang 12)

“tôi” được dùng theo nghĩa đại từ nhân xưng - một con số khá ấn tượng! Chữ “tôi” xuất hiện lần thứ nhất nằm ở dòng 704, lúc nàng Kiều ngồi dưới ngọn đèn khuya, thẩn thẩn nghĩ đến chàng Kim: “Trời Liều non nước bao xa/ Nghĩ đâu rẽ cửa chia nhà tự tôi”. Với việc xưng “tôi”, nàng Kiều đã trở thành nàng Kiều của Nguyễn Du, nàng Kiều của Việt Nam chứ không còn là nàng Kiều của Thanh Tâm Tài Nhân bên Trung Quốc nữa. Nhà thơ đã để cho Thúy Kiều ý thức một cách sâu sắc về trách nhiệm cá nhân của mình đối với người yêu. Đây là sự gặp gỡ thú vị giữa Hồ Xuân Hương và Nguyễn Du. Trong khi đó, dò tìm bản dịch *Chinh phụ ngâm* và tác phẩm *Cung oán ngâm khúc* (xuất hiện cùng thời) không hề có một chữ “tôi” đại từ nhân xưng nào.

Bức tranh phụ nữ khỏa thân

Ta hãy lặng ngắm Hồ Xuân Hương phác họa bức tranh “Thiếu nữ ngủ ngày”: “Mùa hè hây hây gió nồm đông/ Thiếu nữ nằm chơi quá giấc nồng/ Lược trúc biếng cài trên mái tóc/ Yếm đào trễ xuống dưới nương long/ Đồi gò bóng đảo sương còn ngậm/ Một lạch đào nguyên suối chứa thông/ Quân tử dùng dằng đi chẳng dứt/ Đi thì cũng dở, ở không xong”.

Đúng là một vẻ đẹp thần tiên. Tất cả hãy còn trinh nguyên! Đồi gò bóng đảo và một lạch đào nguyên đẹp như

thế ai mà không muốn nhìn, muốn ngắm. Vì thế nên chàng quân tử mới “dùng dằng”. Hồ Xuân Hương rất hiểu tâm trạng của chàng. Đó là nụ cười của một người đàn bà từng trải, quá thấu hiểu bản tính của giới mày râu.

Cũng như Hồ Xuân Hương, trong Truyện Kiều, Nguyễn Du có hai câu đặc tả bức tranh phụ nữ khỏa thân: “Rõ ràng trong ngọc trắng ngà/ Dày dày sần đúc một tòa thiên nhiên”. Theo nhà thơ Xuân Diệu: “Giữa chế độ phong kiến Á Đông đề xuống tinh thần, thể xác con người lại giả dối che đậy lên hàng tạ quần áo thì Nguyễn Du đã giải thoát cho mọi người được chiêm ngưỡng, thán phục cái tòa thiên nhiên tuyệt mỹ của tạo vật là thân thể lành đẹp của con người...” (Ba thi hào dân tộc). Trong khi đó, dò tìm bản dịch *Chinh phụ ngâm* và tác phẩm *Cung oán ngâm khúc* không hề thấy một bức tranh phụ nữ khỏa thân nào cả.

Một việc làm hết sức táo bạo

Trong thời phong kiến, văn học viết (bác học) ở nước ta gần như tối kỵ về “Chuyện ấy” - là chuyện khó nói. Nguyễn Du và Hồ Xuân Hương rất hiểu điều đó. Việc Hồ Xuân Hương và Nguyễn Du nói nhiều về “chuyện ấy” có thể xem là một việc làm hết sức táo bạo. Ta hãy nhìn xem Hồ Xuân Hương tả cảnh “Đánh đu”: “Trai có gói hạc khom khom cất/ Gái uốn lưng ong ngựa ngựa lồng/ Bón mảnh quần hồng bay phấp phới/ Hai hàng chân ngọc

đuối song song/ Chơi xuân đã biết xuân chẳng tá/ Cọc nhỏ đi rồi, lỗ bõ không”. Giống Hồ Xuân Hương, Nguyễn Du cũng không ngần ngại nói về “chuyện ấy”. Ai cũng biết Kiều là một cô gái tài sắc vẹn toàn. Nàng xuất thân trong một gia đình rất nề nếp nên đã xấp xỉ đến tuổi “cập kê” mà vẫn “tuồng đồng ong bướm đi về mặc ai”. Những éo le cuộc đời buộc nàng nhiều phen đổi diện với “chuyện ấy”. Trong Truyện Kiều, nàng Kiều là người phải nói về “chuyện ấy” nhiều nhất. Mỗi khi nàng nói với Kim Trọng hay nghĩ về Kim Trọng liên quan đến “chuyện ấy”, Nguyễn Du chọn cho nàng những cách nói, cách nghĩ khác nhau. Chẳng hạn lúc Sóng tình đường đã xiêu xiêu, Kiều nhẹ nhàng thuyết phục chàng Kim: “Ra tuồng trên bệch trong dàu/ Thi con người ấy ai cầu làm chi...”. Trong đêm động phòng “lình nhún lại gặp tình nhân”, Nguyễn Du lại để cho nàng Kiều nhắc đến “chuyện ấy” với một tâm trạng hết sức đau xót: “Còn nhiều ân ái chan chan/ Hay gì vẩy cánh hoa tàn mà chơi...”. Đó là những cách nói hết sức tế nhị.

Khảo sát chữ “tôi” đại từ nhân xưng, bức tranh phụ nữ khỏa thân, viết về “chuyện ấy”, ta thấy giữa Truyện Kiều của Nguyễn Du và thơ Xuân Hương có những điểm giống nhau đến kỳ lạ. Đây chính là sự tương đồng về cảm quan nghệ thuật, về triết lý nhân sinh, về ý thức tư tưởng của hai thiên tài thi ca vượt tầm thời gian, đi trước thời đại.

M.V.H

Bà Shyamala Gopalan và cảm hứng kiên cường

TRẦN ĐẮC LUÂN

Trong lịch sử nước Mỹ hiện đại, hiếm có câu chuyện nào gây được ấn tượng mạnh mẽ như câu chuyện của bà Shyamala Gopalan, nhà khoa học và nhà hoạt động tiên phong đã trở thành niềm cảm hứng mạnh mẽ tuyệt vời để con gái bà - đương kim Phó Tổng thống Mỹ Kamala Harris, vươn lên phá vỡ các rào cản và định kiến dành cho nữ giới.

Là người phụ nữ đầu tiên giữ cương vị Phó Tổng thống Mỹ, bà Kamala Harris vẫn thường xuyên kể về mẹ trong các phát biểu của mình, nhắc đến mẹ như một mẫu hình lý tưởng, người đã truyền cảm hứng mạnh mẽ giúp bà vượt qua nhiều thách thức trong sự nghiệp chính trị.

Người tiên phong trong khoa học

Theo báo *Today*, bước ngoặt lớn trong cuộc đời bà Shyamala Gopalan là vào cuối những năm 1950 khi đến Mỹ ở tuổi 19. Năm trong làn sóng nhập cư Ấn Độ đầu tiên tới Mỹ, cô gái trẻ Gopalan khi ấy phải đối mặt với nhiều thách thức, bao gồm cả rào cản văn hóa và kỳ vọng xã hội. Bất chấp thử thách, bà Gopalan kiên trì theo đuổi giấc mơ trở thành nhà khoa học và nhận được tấm bằng tiến

Tấm ảnh hiếm hoi của bà Shyamala Gopalan và hai cô con gái Harris và Maya.
Ảnh: India Times

sĩ ngành dinh dưỡng và nội tiết tại Đại học California, Berkeley (Mỹ). Theo trang Statnews, nghiên cứu đột phá của bà tập trung vào mối quan hệ giữa thụ thể progesterone và ung thư vú, góp phần đáng kể vào sự hiểu biết của giới chuyên môn về cách hormone ảnh hưởng đến sự tăng trưởng và phát triển của tế bào ung thư ra sao.

Trong suốt sự nghiệp khoa học, bà Gopalan làm việc không mệt mỏi để thúc đẩy nghiên cứu về bệnh ung thư vú, hợp tác với các tổ chức nghiên cứu uy tín và được ghi nhận cho những đóng góp đáng kể trong lĩnh vực chuyên môn. Theo đài NPR (Mỹ), công việc nghiên cứu của bà không chỉ tác động đến cộng đồng khoa học mà còn là nguồn cảm hứng cho cô con gái Kamala Harris, người luôn coi sự cống hiến của mẹ cho khoa học và công bằng xã hội như những yếu tố nền tảng trong hành trình chính trị của bản thân. Trong các chia sẻ sau này, bà Harris thường nhớ lại những lời động viên của mẹ, người luôn nhấn mạnh tầm quan trọng của việc trở

thành người tiên phong và niềm cảm hứng để những người khác tiếp nối.

Sự hết lòng của bà Gopalan với công việc cũng hết như sự tận tâm hết mực của bà dành cho các con. Là mẹ đơn thân, bà nuôi dạy hai con gái là Kamala và Maya với ý thức mạnh mẽ về bản sắc và niềm tự hào về văn hóa của một người gốc Ấn. Theo đài NPR, bà Harris vẫn thường ngắm nhìn về hai phương diện song song tồn tại trong suốt quá trình trưởng thành của bà: vừa đối mặt với những phức tạp khi là một phụ nữ da màu trên đất Mỹ (bà Kamala Harris sinh ra tại Oakland, California, có mẹ là người Ấn Độ, bố là người Jamaica), vừa trân trọng và yêu quý bản sắc văn hóa Ấn Độ của nguồn cội gia đình. Mẹ bà đã truyền dạy để hai con gái thấm nhuần về ý nghĩa cũng như tầm quan trọng của việc hiểu rõ nguồn cội cũng như việc dám lên tiếng để thúc đẩy những thay đổi tích cực trong xã hội.

Ảnh hưởng của mẹ

Câu chuyện về bà Shyamala Gopalan là minh chứng cho thấy các bà mẹ có

Di sản của yêu thương và ý chí mà bà Shyamala Gopalan truyền lại cho hai cô con gái đã đặt nền móng cho sự thăng tiến nổi bật của bà Kamala Harris trên chính trường Mỹ. Khi phụ nữ trên khắp thế giới vẫn đang phải nỗ lực phá vỡ các rào cản và thách thức các định kiến xã hội, câu chuyện của bà Gopalan đã trở thành nguồn cảm hứng thực sự mạnh mẽ với tất cả mọi người.

thể tạo nên tác động sâu sắc lên cuộc sống của con gái họ như thế nào. Sự kiên cường của bà Gopalan khi đối mặt với nghịch cảnh và tinh thần quyết liệt không gì lay chuyển được của người mẹ đơn thân ấy với các mục tiêu đã trở thành hình mẫu mạnh mẽ cho các con. Trong suốt sự nghiệp chính trị của mình, bà Harris vẫn thường chia sẻ về cách mà các giá trị của mẹ đã định hình phương thức tiếp cận của bà đối với sự lãnh đạo cũng như các vấn đề dịch vụ công.

Trong chiến dịch tranh cử giành ghế công tố viên đầu tiên của bà Harris ở thành phố San Francisco, bà Gopalan thường xuyên có mặt để ủng hộ khát vọng sự nghiệp của con. Bạn bè và các nhân viên cũ của bà Harris còn nhớ mãi sự tận tụy của bà Gopalan khi ấy, từ cách bà dán phong bì, gọi điện thoại và tỉ mỉ chăm lo đủ bánh và cà phê cho các tình nguyện viên. Sự tận tụy của bà không chỉ vì người mẹ ấy rất tin tưởng vào tài năng của con, mà còn cho thấy bà hiểu tầm quan trọng của cộng đồng và sự hỗ trợ của mọi người trong việc giúp mỗi người đạt được mục tiêu của mình.

Hành trình trải qua cho tới hôm nay của bà Harris đã có không ít thử thách. Và mỗi khi phải vượt qua thách thức trong chính trường, bà vẫn thường tìm kiếm nguồn sức mạnh từ những lời dạy của mẹ. Lời khuyên của bà Gopalan về việc "hãy bảo đảm rằng

con không phải là người cuối cùng" đã có ảnh hưởng sâu sắc tới bà Harris, giúp bà nhận ra tầm quan trọng của việc đại diện và trách nhiệm của một người tiên phong. Sự đồng cảm ấy đã được bà lặp lại một cách sâu sắc trong bài phát biểu năm 2020 sau khi giành chiến thắng cùng Tổng thống Joe Biden và trở thành phó tổng thống Mỹ: "Tôi có thể là người phụ nữ đầu tiên nắm giữ chức vụ này. Nhưng tôi sẽ không phải là người cuối cùng". Phát biểu đó cũng mang một hàm ý cam kết của bà sẽ mở đường cho các thế hệ lãnh đạo nữ tương lai của nước Mỹ.

Sau này, khoảng thời gian phải chứng kiến cuộc chiến với căn bệnh ung thư của mẹ cũng đã ảnh hưởng sâu sắc đến quan điểm của bà Harris trong vấn đề chăm sóc sức khỏe và công bằng xã hội. Những ngày cùng mẹ vượt qua bạo bệnh cũng là những ngày bà Harris hiểu rõ thêm về những bất bình đẳng trong hệ thống chăm sóc sức khỏe của nước Mỹ, từ đó thúc đẩy bà có những cam kết mạnh mẽ hơn trong việc ủng hộ quyền tiếp cận dịch vụ chăm sóc sức khỏe một cách công bằng cho tất cả mọi người. Trong các bài viết của mình, bà Harris đã bày tỏ tầm quan trọng của việc đầu tư vào nghiên cứu y tế và đảm bảo việc chăm sóc sức khỏe cần được nhìn nhận là một quyền chứ không phải là một đặc quyền của con người.

T.D.L (tổng hợp)

Giải mã cơn sốt phòng vé của "Deadpool 3"

ĐOÀN GIA HUY

Chỉ sau 10 ngày công chiếu, bộ phim "Deadpool & Wolverine" (hay còn gọi là "Deadpool 3") trở thành phim dán nhãn R có doanh thu cao nhất mọi thời đại tại khu vực Bắc Mỹ với tổng doanh thu đạt 395,6 triệu USD. Điều gì khiến bộ phim này trở nên hút khách mặc dù không dành cho khán giả dưới 17 tuổi nếu không có phụ huynh hoặc người bảo hộ đi kèm.

Bộ phim "Deadpool & Wolverine" là phần thứ 3 trong thương hiệu "Deadpool". Lấy bối cảnh sau các sự kiện của "Deadpool 2", giờ đây Deadpool (Ryan Reynolds đóng) đã có một gia đình lớn gồm Vanessa và những người bạn thân dị nhân như Colossus,

Căn cứ của Cassandra Nova trong vùng đất ở tận cùng thời gian The Void.
Ảnh: Marvel Studios

Negasonic Teenage Warhead, Yukio... Deadpool được đặc vụ thuộc Tổ chức Phương sai thời gian (TVA) - tổ chức quản lý các dòng thời gian trong series truyền hình Loki, giao nhiệm vụ xử lý các biến thể đang có âm mưu thoát khỏi The Void - vùng đất ở tận cùng thời gian, nơi đây ả các "dòng thời gian lỗi" trong Loki. Để thực hiện nhiệm vụ này, gã lính đánh thuê quyết định tìm tới Wolverine (Hugh Jackman đóng) nhờ giúp đỡ. Deadpool đã đi qua nhiều dòng thời gian, gặp nhiều biến thể khác nhau cho đến khi tìm được một

Wolverine vừa thất bại trong việc bảo vệ thế giới của mình, anh và gã phân anh hùng Deadpool bắt tay để cứu đa vũ trụ khỏi mối nguy bí ẩn trước mắt.

"Deadpool & Wolverine" là "bom tấn" siêu anh hùng duy nhất trong năm của vũ trụ điện ảnh Marvel đã phá vỡ kỷ lục mở màn của các phim được xếp hạng R trước đó do phiên bản đầu tiên của "Deadpool" nắm giữ (132 triệu USD) và lọt vào top 8 phim có doanh thu mở màn cao nhất mọi thời đại. Thắng lợi của "Deadpool & Wolverine" càng có ý nghĩa hơn khi góp phần tạo nên cú hích

quan trọng đưa vũ trụ điện ảnh Marvel trở thành thương hiệu và chuỗi phim đầu tiên trong lịch sử điện ảnh thế giới vượt qua cột mốc doanh thu 30 tỷ USD.

Bộ phim không chỉ gây sốt vì màn kết hợp của hai siêu anh hùng mà còn bởi sự góp mặt của hai nam tài tử hàng đầu Hollywood là Ryan Reynolds và Hugh Jackman. Chia sẻ về thành công của "Deadpool & Wolverine", diễn viên Ryan Reynolds cho rằng bộ phim "tạo ra sự cân bằng mà các bộ phim khác chưa làm được". "Dù Deadpool & Wolverine xếp hạng R nhưng chúng tôi đặt mục tiêu làm một bộ phim có đủ tiếng cười, hành động và tình cảm để thu hút khán giả, bất kể bạn có phải là người yêu thích thể loại siêu anh hùng hay không", Reynolds nói. Nam diễn viên gọi "Deadpool & Wolverine" là bộ phim "bốn góc phân tử" ám chỉ sự hấp dẫn của chúng đối với bốn đối tượng khán giả: trẻ và già, nam và nữ đồng thời khẳng định rằng, "Deadpool & Wolverine" thuộc thể loại phim vui nhộn dành cho cả gia đình, từ trẻ nhỏ đến người lớn tuổi.

Đánh giá về khả năng diễn xuất của hai nam tài tử này trong phim, trang Rotten Tomatoes nhận xét: "Ryan Reynolds dí dỏm, trong khi Hugh Jackman đóng vai

trò trụ cột của "Deadpool & Wolverine". Một bộ phim hài hước, bất ngờ, liên tưởng đến kỷ nguyên đã qua của phim siêu anh hùng". Còn nhà phê bình điện ảnh Peter Debruge dành lời khen ngợi cho bom tấn của Marvel rằng: "Vũ trụ Điện ảnh Marvel do Disney hậu thuẫn đang cạn kiệt, toàn bộ thể loại siêu anh hùng cần sự thay đổi, Deadpool chính là người làm điều đó". Từ *The New York Post* thì nhận định, "Deadpool & Wolverine" chính là tác phẩm hay nhất mà Marvel từng cho ra mắt kể từ "Spider-Man: No way home" (2021).

Có thể thấy, "Deadpool & Wolverine" mang đến cho khán giả cảm xúc hoài niệm qua số lượng lớn cảnh quay về những nhân vật cũ. "Deadpool & Wolverine" giống như chuyến phiêu lưu hấp dẫn giữa nhiều vũ trụ Marvel. Với thành tích ra mắt vượt kỳ vọng, giới quan sát dự đoán bộ phim sẽ sớm đạt doanh thu 1 tỷ USD và trở thành bom tấn thứ hai trong năm 2024 chạm cột mốc này sau phim hoạt hình "Inside Out 2". Nếu điều này diễn ra, phần 3 của thương hiệu "Deadpool" có thể vượt qua "Joker" bởi cho đến nay mới chỉ có bộ phim này được xếp hạng R đạt 1,07 tỉ USD trên toàn cầu vào năm 2019.

Đ.G.H